

ST 7-17819+10-10
TISKOVINA

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

letó: XLV | januar 2013 | številka: 1

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Wiharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesarstvo • Šparovni kotiček

N 17532/2013

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja •

LESO
TEKA

Listnica uredništva

Zlagane iluzije

Spec. **Milan Tretjak**, univ. dipl. inž. gozd.
vodja ZGS OE SG

Z vidika numerologije je leto 2013 magično leto, za nekoga leto sreče, za nekoga drugega leto pogube. Kdo bi vedel? Ko se je Slovenija leta 1991 osamosvojila, smo se zavedali, da nas čakajo težki časi. Za mlado državo smo bili pripravljene marsikaj žrtvovati, nekateri tudi z orožjem, čeprav le za kratek čas. Nihče pa si ni niti v sanjah predstavljal, kako oropane bodo naše sanje po dobrih dvajsetih letih. Zgodba o uspehu se je preko noči spremenila v rop stoletja in skorumpiranost politikov v vseh vejah slovenske oblasti. Dvom v pravno državo se je zajedel globoko v našo podzavest. Ne zanima me, ali so nas oropali levi ali desni, beli ali rdeči, mi je čisto vseeno, le te pravice nimajo in si je ne bi smeli vzeti. Račun bomo morali poravnati vsi in plačevanje se je začelo. Plačali ga bodo predvsem tisti, ki od tega niso in ne bodo nikoli nič imeli. In naši otroci. To me žalosti.

V kontekstu varčevanja bo tudi gozdarstvo moralo plačati svoj davek, pa ne samo javni sektor, kot bi pričakovali, temveč vsa gozdarska dejavnost in predvsem stroka. V drugi polovici leta se pripravljajo

drastične spremembe na področju gozdarske zakonodaje, ki bodo bistveno posegle v organiziranost in pristojnost vseh subjektov gozdarske stroke. Spremembe so sicer koristne in potrebne, če prinašajo pozitivne učinke in če nastajajo na podlagi premišljene strategije z jasno opredeljenimi cilji. V tako burnih časih, akutnem primanjkanju denarja, pohlepu po večanju sečenj in obvladovanju kapitala v državnih gozdovih se bojim, da bo prišlo do nepremišljenih, morda celo usodnih odločitev o bodočem organiziranju gozdarstva in gozdarske stroke. O usodi gozdarstva bo v kroničnem pomanjkanju časa, tako kot tudi v preteklosti, odločala politika v Ljubljani in ne stroka. Na žalost.

Kaj pa bi Koroška zares potrebovala? Danes, ne, že včeraj bi potrebovali jasno izdelano nacionalno strategijo razvoja primarne in finalne lesne industrije. Potrebovali bi subvencije za razvoj tako malih kot velikih lesarskih obratov, davčne olajšave za investicije v lesnopredelovalne verige, predvsem pa podporo pri razvoju regionalne gozdarske in lesarske dejavnosti. Ne potrebujemo oddaljenih zbirkratiziranih institucij s sedežem v Ljubljani, kot je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, ne centralne enote ZGS, ne Kmetijsko gozdarske zbornice itd. Potrebovali bi regijsko povezanost gozdarske in lesarske stroke, prednostno financiranje v samostojne predelovalne lesne verige, zagotovitev evropskih sredstev za zagon lesne industrije, minimalne subvencije lastnikom gozdov, da bi sekali tudi drobnejše in cenovno manj privlačne lesne sortimente in še bi lahko naštevali. In kaj potrebujemo od države? Naj končno izpelje učinkovit nacionalni program osveščanja rabe lesa v slovenskih domovih in v gradbeništvu, naj z učinkovito propagandno akcijo in drugimi ukrepi Slovence prepriča, kako pomembna in s trajnostnega vidika koristna je poraba lesa, našega največjega bogastva, zelene zlata. To ne stane veliko.

In kaj smo naredili gozdarji? Leta 1972 je bilo v koroških gozdovih 14 mio kubičnih metrov lesa, leta 2012 pa nekaj manj kot 21 mio. Gozdarji smo z dolgoročnim strokovnim načrtnim delom in z dobrim sodelovanjem z lastniki gozdov produktivnost gozdov povečali za nekaj manj kot 50 % kljub vsakoletnim posekom cca. četrte mio kubičnih metrov lesa! Svoje poslanstvo smo odgovorno opravili, da odpiranja podeželja z gozdnimi prometnicami niti ne omenjam. Če bi ostale gospodarske panoge dolgoročno dosegale vsaj del take produktivnosti, krize v Sloveniji ne bi bilo. Gospodarjenje z gozdom in gozdno krajino že več kot pol stoletja temelji na načelih sonaravnosti, trajnosti, kognitivnosti, večnamenskosti, prijaznosti do okolja itd., ki so jih številne panoge povzele od gozdarstva v zadnjem deceniju, politika pa si jih svoji nekaj zadnjih let. In še nekaj, imamo daleč najkvalitetnejšo lesno surovino v Evropski uniji in njeni širši okolici, pa ne vemo, kaj bi z njo, ali pa ne znamo ravnati z njo. No, to pa ni več v pristojnosti gozdarske stroke, temveč lesarske ali gospodarske v širšem smislu. Zaupanje Slovencev v pravično državo je sicer ugasnilo, ostaja pa upanje, da bo v prihajajočem letu boljše, saj slabše skoraj ne more več biti.

Jože Logar – naš jubilar

Hubert Dolinšek

Moj dolgoletni stanovski tovariš in prijatelj Jože praznuje častljiv jubilej, zato je prav, da to zabeleži tudi Viharnik. Jože je strokovno pot začel skupaj s prvo generacijo gozdarskih tehnikov, ki je lani praznovala 60-letnico diplome. Po diplomi se je zaposlil na GG Slovenj Gradec, na gozdni upravi Črna. Po krajši praksi je prevzel odgovorno mesto šefa gozdne uprave Ravne. Takratni diplomanti prve generacije gozdarskih tehnikov so bili poleg maloštevilnih inženirjev predvojne generacije prvi izobraženi gozdarski strokovnjaki po vojni. Gozdna uprava Ravne je tedaj celovito gospodarila z državnimi in zasebnimi gozdovi.

Po številnih reorganizacijah je Jože postal direktor TOK – organizacije kooperantov, ki je gospodarila z zasebnimi gozdovi cele Mežiške doline.

Jože je kmalu spoznal, da je tudi gozdarstvo poklicano za celovit razvoj podeželja in ne samo za dobro gospodarjenje z gozdovi. V prvih letih njegovega delovanja je bila tako na vrsti elektrifikacija oddaljenih domačij. Vedel je, da so cestne povezave nujne za razvoj podeželja. Skupaj s sodelavci je gradil cestno omrežje in po nekaj letih so bile vse kmetije povezane z dolino z gozdnimi cestami. To je bil predpogoj za razvoj kmetij, za gradnjo gospodarskih poslopij in

stanovanjskih hiš. Mladi nasledniki so začeli ostajati doma, saj so videli dobre možnosti za razvoj in življenje na kmetijah. S sodelavci je Jože razvijal tudi kmečki turizem. Lep primer je turistično razvita vas Šentanel.

Poleg cestne infrastrukture je Jože organiziral izgradnjo obsežnega

telefonskega omrežja, ki je še bolj povežalo kmetije z dolino in s svetom. Pri tem je pomagala tudi vojska, s katero je Jožetu uspelo vzpostaviti zelo tesno sodelovanje. Za zaščito kmečkih poslopij, ki so jih pogosto prizadele strele in posledično požari, je Jože skupaj z zavarovalnico in sodelavci organiziral gradnjo strelododov na najbolj izpostavljenih kmetijah. Jožetova dela in rezultati so odmevali po Sloveniji in Jugoslaviji. Dobil je številna priznanja in odlikovanja. Najbolj prestižno visoko državno

odlikovanje mu je na Ravnah izročil član jugoslovanske zvezne vlade.

Vsestransko aktiven je Jože tudi kot občinski odbornik in funkcionar, več mandatov tudi podžupan. Tudi tu vlaga vso energijo v razvoj podeželja. Jožetova ustvarjalna energija se kaže tudi v lovskih organizacijah. Bil je dolgoletni starešina Lovske družine Prežihovo in funkcionar lovske zveze. Za lovske zasluge je bil počaščen z visokimi odlikovanji.

Tudi v Viharniku najdemo Jožetove prispevke, ki bogatijo našo revijo.

Pred nedavnim je izšla knjiga *101 gozdar v 100 letih*, ki opisuje zaslužne gozdarje, ki so oblikovali gozdarstvo v dvajsetem stoletju. Tudi tu je na vidnem mestu objavljena Jožetova biografija.

Jože je danes predsednik Društva upokojenih gozdarjev, v okviru katerega skrbi za druženje z upokojenimi sodelavci. Spoštujemo ga vsi, zdajšnji zaposleni, nekdanji sodelavci, predvsem pa kmetje, ki jim je zelo pomagal.

Omejen prostor nam ne dopušča, da bi zapisali vse Jožetove uspehe, ampak o njem smo že pisali, zagotovo pa tudi še bomo.

Našemu prijatelju in dolgoletnemu sodelavcu Jožetu ob visokem jubileju čestitamo in mu še naprej želimo veliko ustvarjalne energije in vse dobro!

Prof. dr. Dušan Mlinšek

Hubert Dolinšek

Štirje "mušketerirji gozdarstva" iz Slovenije Gradca Silvo Pritrznik, Milan Tretjak, Maks Sušek in Hubert Dolinšek, smo decembra v Ljubljani obiskali našega vzornika in prijatelja Dušana Mlinška. Izročili smo mu sliko našega akademskega slikarja prof. Karla Pečka, ki je za to priložnost upodobil njegov portret. Zaželeli smo mu vesele in mirne praznike ter srečno novo leto. Naš profesor je bil prijetno presenečen, Karlu Pečku se je zahvalil za zelo lep portret, nam pa za dobre želje in za obisk. Po stari šegi pa nas je vprašal, kje smo vendar pustili dekleta, da ga je obiskala samo moška družba.

Bralcem Viharnika želim na kratko predstaviti našega vzornika. V polstoletnem obdobju je vzgajal in vzgojil generacije gozdarskih strokovnjakov, ki so skupaj z njim krojile razvoj slovenskega gozdarstva v povojnem obdobju. To se je uvrstilo v sam vrh evropskega gozdarstva in sonaravnega ravnanja z našim gozdnim bogastvom.

Gozdarski strokovnjaki iz Evrope so prihajali na obiske in občudovali naše bogate ter negovane gozdove in potrdili visok nivo in ugled našega gozdarstva v svetu. Tudi osebno je dosegel vrh gozdarske znanosti. Bil je predsednik prestižne organizacije IUFRO, ki združuje znanstvene ustanove celega sveta.

Pod njegovim vodstvom je v Ljubljani potekal 18. svetovni kongres te organizacije, ki se ga je udeležilo 2400 gozdarskih in lesarskih znanstvenikov

z vseh petih kontinentov sveta.

Po končanem kongresu so ugledni evropski gozdarski strokovnjaki na pobudo prof. Mlinška ustanovili organizacijo PROSILVA. To je nevladna organizacija, ki pospešuje sonaravno gospodarjenje z gozdovi in že 25 let uspešno deluje v večini evropskih držav, na Japonskem in v Alabami v ZDA. Prof. Mlinšek je nosilec oz. dobitnik mnogih prestižnih odlikovanj s področja znanosti. Norveška univerza mu je podelila častni doktorat znanosti. Prvi predsednik Slovenije Milan Kučan ga je imenoval s prestižnim naslovom ambasador znanosti, ki ga nosi le peščica najboljših.

Našemu spoštovanemu vzorniku in prijatelju želimo še veliko trdnega zdravja in vse najboljše.

Svojemu sodelavcu, profesorju in dobremu prijatelju Dušanu Mlinšku so podarili njegov portret, delo akademskega slikarja Karla Pečka (od leve zadaj) Milan Tretjak, Silvo Pritrznik, Maks Sušek in Hubert Dolinšek.

Foto: Gorazd Mlinšek

Informativni gozdarski storži v decembru 2012

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

Za marsikoga je december delovno bolj kratek. Delovnih dni je bilo v lanskem decembru 20, nekateri so zadnje dni okoli božiča in novega leta koristili dopuste. V nekaterih podjetjih so imeli kolektivni dopust. Tudi nam gozdarjem javne gozdarske službe je bilo priporočeno, da izkoristimo dopustniške dni ob koncu leta.

Leto 2012 je bilo zelo pestro, predvsem pa zabeljeno s kriznimi dogodki. Kriza je po mojem mnenju na delo javne gozdarske službe vplivala nestimulativno. Kljub pomanjkanju denarja in nekaterim neprijetnim dogajanjem smo v gozdarstvu redna delovna opravila v decembru normalno izvajali. Tudi vreme je bilo v decembru kljub mrazu primerno za delo v gozdu. Sneg je zmotil delo na terenu samo v začetku meseca. Ves dan je na Koroškem snežilo 2. decembra, a količina zapadlega snega ni bila velika. 4. decembra je pričelo snežiti popoldan, proti večeru se je sneženje povečalo. V dolini je zapadlo med 15 in 20 cm snega. Več snežnih padavin smo dobili Korošci 7. in 8. decembra. Snežiti je pričelo 7. decembra v večernih urah, močno sneženje se je nadaljevalo naslednji dan do večera. Snežilo je po vsej Sloveniji. Na Koroškem je v dolini zapadlo okoli 25 cm snega, v višjih predelih tudi do 40 cm. Večje težave so imeli s snegom na Notranjskem in Dolenjskem, kjer ga je tudi v nižinskih predelih zapadlo od 50 do 70 cm. Tako kot Korošci so se tudi Dolenjci in Notranjci intenzivno rekreirali z lopato za sneg v rokah. Po končanem sneženju smo lahko uživali v zelo lepih jasnih, predvsem pa hladnih zimskih dneh do 15. decembra ko je Slovenijo za kratek čas zajel nekoliko toplejši val z dežjem. Na Koroškem je rahlo deževalo skoraj ves dan. Tudi na štefanovo (26. december) je deževalo popoldan in del noči. Zvečer je nad 900 m nadmorske višine zapadlo do 4 cm snega. Zadnji trije dnevi v letu 2012 so bili jasni.

V decembru so bile najnižje dnevne temperature v slovenjgraškem

Pri Ratihu v Bistri sodelujejo tudi na letošnji licitaciji Foto: Jože Potočnik

gozdnogospodarskem območju med -3 in -19 °C in najvišje dnevne pa med -6 in 7 °C (izmerjeno v Šmartnem pri Slovenj Gradcu). V dolini je bilo najhladneje 14. decembra, najbolj "toplo" pa 26. decembra.

December je bil tudi nemiren mesec. 3. decembra je ob 5.36 uri streslo tla v Zgornji Savinjski dolini. Središče potresa je bilo v okolici Mozirja, jakost potresnega sunka je bila 3,9 po evropski

lestvici, zaradi česar so se zbudili tudi v Mežiški dolini. Potres ni povzročil večje škode.

Na terenu so revirni gozdarji izvajali posamezna odkazila drevja za posek, prevzemali so zaključena sečišča. Največ časa smo presedeli za računalnikom, december je namreč tudi mesec poročil, urejanja evidenc in kontrol, kar se nadaljuje še v januar.

Zimska idila v decembru 2012 Foto: Gorazd Mlinšek

Veliko dela so imeli že v decembru organizatorji 7. licitacije vrednejših sortimentov, še posebno posamezni revirni gozdarji, ki so pomagali in svetovali lastnikom gozdov pri izbiri in vrednotenju na licitaciji ponujenih dreves. Dovoz lesa na mesto licitacije v Slovenj Gradec je potekal od 17. decembra 2012 do 11. januarja 2013. **Licitacijo ob pomoči gozdarjev Zavoda za gozdove Slovenije organizirata Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline in Zveza lastnikov gozdov Slovenije. Oglede licitaciji namenjene hlodovine za kupce bo do 28. januarja, odpiranje ponudb bo 29. januarja, dan odprtih vrat pa 7. februarja. Ta dan bo v Slovenj Gradcu pravi gozdarsko-lesarski praznik! Na tej prireditvi se**

bomo srečali in izmenjali najrazličnejša strokovna mnenja gozdarji, lastniki gozdov, lesni trgovci in izvajalci del v gozdu.

O gozdu, predvsem pa o vrednotenju gozdnih lesnih sortimentov so razpravljali na posvetu o biomasi 4. decembra 2012 v Slovenj Gradcu. Med predavatelji je bil tudi Hinko Andrejč, ki strokovno skrbi za gozdno tehniko v ZGS OE Slovenj Gradec.

O obnovi brunčanih poti na Lovrenških jezerih na Pohorju in njihovem odprtju smo v Viharniku že pisali. Uradno odprte obnovljenih poti je bilo 7. decembra na Rogli.

Zaključena je lovna sezona. V pohorskem lovsko upravljavskem območju je bilo v letu 2012 odvzetih največje število divjih prašičev v zadnjih dvajsetih letih. Njihova številčnost se je povečala zaradi obilnega obroda plodonosnih drevesnih vrst v letu 2011 (bukev, hrast, kostanj) in milih zim v zadnjem obdobju. Lovci so bili zelo aktivni pri realizaciji odstrela zaradi ublažitve škod, ki jih povzročajo divji prašiči na kmetijskih površinah.

21. decembra 2012 je bil napovedan konec sveta. Kot vidite, do tega uničujočega dogodka ni prišlo! Novo številko Viharnika smo uspeli brez težav urediti in izdati. Želim vam veliko mirnih užitkov ob prebiranju našega mesečnika na začetku nemirnega leta!

Rezultat ptičjega izvedenega rentgenskega pregleda na duglaziji Foto: Gorazd Mlinšek

Gozdarska latinščina (2. del)

Janez Švab

Priljubljenost pri ženskah

Šuštarjev Jože je v vsaki družbi rad povedal, da so ženske, kjer se pojavi, prav podivjane, in da prav vse letajo za njim. Družbam, katerim je to razlagal, se ta visoki suhec z dolgim nosom in štrlečimi ušesi ni zdel niti približno privlačen. Nekajkrat jo je po prošnji za dodatno pojasnilo jadrno ucvrl, a enkrat mu je le ušlo: "Z glave jim potegnem ruto, zbežim in babe letijo za menoj!"

Vožnja s kobilom Bistro

Pri Šuštarjevih so imeli veliko kobilo. V zimskem času je služila za vožnjo lesa s sanmi, poleti pa za vožnjo lesa z vozom z velikimi gumijastimi kolesi. Bila je težka, a izredno pridna žival, ki sta ji morala služiti dva furmana, drugače je bilo nevarno, da bi kobilca zbolela, ko je čakala, da je bil tovor naložen. Bila je pomlad in čas pomladanskega muhastega vremena. S Hriberskega sta mlada Šuštarjeva fanta na *gumi vozu* vozila les iz skladišča v nekaj kilometrov oddaljeno žago. Cesta je bila slabo utrjena in ravno tiste dni je močno deževalo. Kobilca, čeprav pridna in delovna, je vedno težje vozila tovor iz skladišča, čeprav sta mlada furmana tovor nalagala enakomerno. Kobilci se je vedno bolj ugrezalo. "Le zakaj?" jima ni dalo miru. Na lepem se pa Jože spomni in naroči bratu Maksu: "Jaz bom peljal to prikolico na žago, ti pa pojdi domov in pripravi lestev, nekaj metrov vrvi in *mevtro*. Boš že potem videl, zakaj." Jože je odpeljal tovor v žago in šel domov. Privezal je kobilca k mostu na hlev, h kobilci pristavil lestev, na vrv navezal *mevtro* in zlezal na kobilca. Na zares močni kobilci sta na vsaki strani hrbtenice nad rebri dve udrtini in v teh deževnih dneh se je v njih nabirala deževnica. Z *mevtro* je zajemal vodo, jo z vrvjo spustil do brata, ki jo je izpraznil in jo kasneje potegnil nazaj na vrh kobile. Te nabrane vode je bilo za dvesto litrov in razbremenjena kobilca je kljub dežju z lahkoto zvozila les iz skladišča na žago.

Kakšna bo usoda gozdno-lesne panoge?

Boštjan Jurič

Foto: Marta Krejan

Nedavno je Davčna uprava Republike Slovenije (DURS) objavila podatke, da so v sodelovanju s Carinsko upravo v triletnem nadzoru nad trgovino z lesom ugotovili številne kršitve. Okoli 20 % zaposlenih na črno, številne nepravilnosti pri kmetih, samostojnih podjetnikih, prevozih v tujino ... Največ prahu pa je v času krize seveda dvignil podatek, da je bilo ugotovljenih za približno 22 milijonov evrov davčnih utaj, kar pa je najbrž le tretjina vseh utaj v tem sektorju.

Kdo je krivec za takšno stanje, je težko reči. Gre za neke vrste začarani krog: država slabo upravlja s premoženjem, ki ji ga v obliki davkov zaupamo državljanji, kar se zadnje čase vse bolj kaže z množicami protestnikov na ulicah. Ljudje se plačevanju davkov izogibamo, saj je jasno, da se jih velik del ne uporabi smotno in pravično. Država tako nima nujno potrebnih sredstev, s katerimi bi lahko dobro gospodarila. Po drugi strani pa je v nas globoko usidrana nekakšna "balkanska mentaliteta", skladno s katero se na vsak način skušamo izogibati kakršnim koli dajatvam državi. Pri tem pozabljamo, da država izvaja neštete dejavnosti, ki se nam zdijo samoumevne za normalno funkcioniranje, in za katere mora nekje dobiti sredstva. Vprašanje, kdo je ta krog začel, je podobno tistemu, ali je bila prej kura ali jajce. Dokler ne bomo sami spremenili svoje miselnosti in dokler država iz svoje uprave ne bo izključila korupcije in drugih anomalij, do resničnih sprememb ne bo moglo priti. Toda razprava o (ne)plačevanju davkov znotraj slovenske lesnopredelovalne industrije in gozdarstva odpira še eno vprašanje: o usodi te panoge na Slovenskem. Kot opozarjajo DURS in druge institucije, se vse več lastnikov gozdov odloča za prodajo hlodovine v sosednjo Avstrijo. Avstrijci namreč veljajo za dobre in redne plačnike. Samo po sebi to seveda ni sporno. Vendar to potegne za sabo mnoge posledice, ki vplivajo na propadanje omenjene panoge pri nas.

Izvoz hlodovine in zmanjševanje zaposlitev v lesarski panogi se namreč gibljeta z roko v roki. Pred dvajsetimi leti je ta panoga zaposlovala skoraj 50 tisoč delavcev, sedaj jih zaposluje le še dobrih 10 tisoč, pri čemer je število zaposlenih še vedno v upadanju. Za primerjavo: po nekaterih podatkih se pri naših severnih sosedih z lesnim gospodarstvom in spremljajočimi ga dejavnostmi preživlja kar 300 tisoč ljudi.

Največji problem pri izvozu surove hlodovine predstavlja zelo majhna dodana vrednost, ki se pri tem ustvari. Če to izrazimo zelo po domače: posek 1 m³ lesa za izurjenega sekača predstavlja le nekaj minut dela. Če temu prištejemo še izvek in transport, vse skupaj znaša le nekaj ur dela (npr. 2–4). Resda je dobiček pri prodaji relativno visok, toda s tem so povezani tudi nezanemarljivi stroški, preostanek pa si razdeli zelo malo ljudi (na primer sekač, prevoznik in predvsem lastnik gozda). Če pa nam ta kubični meter lesa uspe vključiti v predelovalno verigo, ga razžagati, iz njega izdelati kos pohištva, ostanke porabiti kot lesno biomaso, pa s tem proizvedemo bistveno večjo dodano vrednost, saj je število porabljenih ur dela v tem procesu bistveno višje (npr. 20–50). To pomeni, da na ta način zagotovimo zaposlitev bistveno več ljudem. V letošnjem strateškem načrtu za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige "Les je lep" zasledimo podatek, da v primeru razvitega gozdno-lesnega sektorja vsakih 100 m³ predelanega lesa

Nagrajenci novembrske nagradne križanke

Zadnja nagradna križanka ni bila prehud zalogaj, dobili smo namreč kar nekaj vaših dopisnic in sporočil v elektronski nabiralnik. Geslo je bilo: Leto aktivnega staranja, medgeneracijske solidarnosti.

Avtorici križanke Ani Hudernik se zahvaljujemo za njen trud, izžrebanim nagrajencem, ki so nagrade prejeli po pošti, pa čestitamo!

Nagrade so prejeli **Ljudmila Gros** iz Mislinje (knjigo Dežela Škratkov), **Janez Ramšak** iz Črne na Koroškem (kratke zgodbe Janeza Juriča V senci dedijeve hruške) in **Vera Tasič** iz Mislinje (Pohorske poti Stanka Hovnika).

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: vihornik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Ujet mavrični trenutek

Foto: Gorazd Mlinšek

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informacije z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

proizvede eno delovno mesto.

To pomeni, da bi ob primerni razvutosti gozdno-lesne panoge in ob primernih strateških usmeritvah v Sloveniji lahko v tem sektorju zaposlili kar znatno število ljudi. Letno pri nas namreč posekamo nekaj manj kot 3,5 milijona m³ lesa (lahko bi ga 6,5 mio). Pri tem ga sami predelamo približno 1,7 milijona m³ (tudi ta številka bi bila lahko znatno višja). V sedanjem stanju bi torej gozdno-lesna veriga lahko zaposlovala med 15 in 20 tisoč ljudi, ob optimalnih pogojih pa kar 40.000!

Glavni problem neučinkovitosti gozdno-lesne panoge pri nas, ki se vse od izgube jugoslovanskega trga sooča z upadom, je njena razdrobljenost. Propad večjih podjetij po osamosvojitvi, ki so bila po mnenju mnogih uničena načrtno, je pripeljal do tega, da majhna podjetja niso sposobna konkurirati velikim tujim firmam. Kot opozarjajo slovenski žagarji, ki so povečini relativno majhni, se zaradi že omenjenega problema izvoza lesa cene hlodovine višajo, pri čemer jim sami niso sposobni slediti. Na drugi strani pa iz tujine uvažamo drago pohištvo. Glede na statistike v Sloveniji v splošnem poteka nasprotna tendenca kot v tujini. Tam se žage in lesnopredelovalni obrati povezujejo, medtem ko pri nas poteka njihovo še večje drobljenje.

Glede na to, da ima Slovenija zelo bogato z lesom povezano tradicijo ter v zvezi s tem ogromno znanja, in glede na to, da se po deležu površine gozdov, ki verjetno predstavljajo naš najpomembnejši naravni vir, uvrščamo na tretje mesto v

Evropi, se prav gotovo splača iskati rešitve za izpostavljene probleme. Nekaj korakov v to smer je bilo v zadnjem času že narejenih pri strokovni javnosti in tudi državi. Gre predvsem za analizo problemov in dolgoročne ukrepe, katerih uspešnost se bo pokazala šele čez čas. Kot opozarja dr. Pohleven z Biotehniške fakultete, je pri reševanju nastale situacije ključno povezovanje celotne verige pridelave, predelave, oblikovanja in energetske izrabe v smiselno celoto, pri čemer bodo te povezane enote locirane na območjih, relativno blizu lesnih zalog. Sam dodajam še, da bi to povezovanje moralo potekati po načelih kooperative – neke vrste zadruga, zgrajene na solidarnosti, kjer ima vsak zaposleni enako pravico odločanja in se tudi dobiček deli enakopravno (glede na vloženo delo) med vse zaposlene. Vse skupaj pa seveda ne bo šlo brez osveščenosti nas, potrošnikov!

Viri:

1. Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 "Les je lep". MKO, MGRT. Ljubljana, junij 2012.
2. Pohleven, Franc dr.: Pomen SGLTP za povezavo gozdarstva, predelave in energetske izrabe lesa ter oblikovanja z industrijo. V: Gozd in les - razvojna priložnost Slovenije. Zbornik referatov in razprav, št. 5/2010. Ur. dr. Franc Pohleven. Ljubljana: Državni svet Republike Slovenije, oktober 2010. 15–22.
3. Izhodišča za prestrukturiranje slovenske lesnopredelovalne industrije. Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo. Ljubljana, 2012.
4. Odmevi RTV SLO, 13.12.2012

Štajerska kokoš (*Gallus dom, styricus*)

Jože Ledinek

Štajerska kokoš je slovenska avtohtona pasma, ki se je na območju med rekama Dravo in Savo (štajerska pokrajina) razvijala skozi stoletja, še posebno na spodnji Štajerski in v Slovenskih goricah. Razvila se je iz češke, španske in škotske kokoši, le-te pa naj bi med prvimi naselile staro celino. Spada med sredozemske pasme, torej gre za prastaro kokoš Evrope. Že Emanuel Martiny se je leta 1919 spraševal, kdaj bodo znanstveniki to dokazali.

Baron Bilba je občudoval njeno lepoto in okusno meso, ni pa smela manjkati niti na Napoleonovem krožniku. Večina teh starih pasem je žal izumrla, ohranila se je somborska koporka in na srečo tudi naša štajerska kokoš, za katere ohranitev se je zavzel prav Emanuel Martiny, ki se mu moramo zahvaliti za ponovno oživitev pasme v začetku 19. stoletja. Sam je bil tudi izvrsten gojitelj in obujevalec starih barvnih linij. V okolici Brežic je imel vzrejno središče, kjer je gojil rdeče, bele, grahaste in črne štajerke.

Štajerska kokoš se odlikuje po odličnem mesu, zaradi česar je bila od sredine 14. in do sredine 18. stoletja pravi kulinarični hit. Prvi zapis o kopunih je iz leta 1798. V času, ko še niso poznali boljših načinov reje in hibridov, je bilo to vsekakor izjemnega gospodarskega pomena. Samo na Dunaj so jih letno poslali 6000, da drugih krajev sploh ne omenjamo. Zaradi počasne rasti so kopune moderni križanci izrinili, pa tudi sam postopek kopunjenja ni bil najbolj human do živali. Večino hrane si sicer ta kokoš najde v izpustu, svoboda ji prija, odlično se varuje pred plenilci in je trdoživa žival, odporna na razne bolezni.

Prvič ji je izumrtje grozilo okoli leta 1850, ko se je začel prihod tujerodnih pasem. Te pasme so ljudje občudovali zaradi njihove velikosti, zato je prihajalo tudi do križanj. Pasma je bila tako ob koncu 18. stoletja tik pred izumrtjem. Nekateri so se tega zavedali, zato so leta 1885 v reviji Slovenski gospodar objavili, kakšna mora biti prava štajerka – standard.

Črna štajerka

Emanuel Martiny je to opazil in se zavzel za ponovno oživitev pasme. Ustanovil je prvo Zvezo za vzrejo perutnine in leta 1894 napisal vzorec standarda za štajerske kokoši in s tem preprečili dokončno izumrtje pasme. Celjsko društvo je bilo najbolj vztrajno in je doseglo celo pomoč občine Celje. Zaradi omenjenega so se obrnili na deželno vlado v Gradcu in na podlagi strokovne knjige Gospodarska kokoš za štajersko se je vlada odločila, da tujerodne pasme izloči in širi rejo štajerske kokoši. V začetku je bila populacija tako majhna, da so dopuščali celo živali, ki niso imele čopov in belih priuhkov. Društvo je bilo kasneje preseljeno v Maribor, kjer ga je vodil višji veterinarski svetnik Pirnat. V tem času je v okolici Gradca pričelo nekaj perutninarjev z rejo staroštajerke, ki pa je bila lažja kokoš, tehtala je največ 1,75 kg, petelin pa največ 2,25 kg.

Leta 1921 je Bruno Düringen v knjigi Gojitev perutnine opisal standard staroštajerke. Po opisu je bila ta lažja, imela je različne barve nog in drugačno obliko telesa, velik greben in zelo visoko nošen rep. Tako so v tem času gojili tri tipe štajerk: staroštajerko, ki je bila lažji tip, štajersko kokoš (vmesni tip – štajerska pokrajinska kokoš), ki jo imamo še danes, in težji mesni tip sulmdolko, ki je nastajala v okolici Gradca in Maribora in jo je razvijal A. Areiter. To je bil zelo uspešen odgovor tujim težkim nesno-mesnim pasmam.

Leta 1929 je pri reji začela sodelovati Kmetijska družba za Slovenijo – krajevna banska uprava Dravske banovine, ki sta

jo vodila inženir Zidanšek in Zupanc. Ustanovila sta rejska središča, iz katerih so vsako pomlad oddali 140.000 valilnih jajc, na jesen pa 4.000 izvaljenih živali. Naši uspešni gojitelji so razstavljali tudi na razstavah v tujini (London 1930, Rim 1933, Leipzig 1936). V deželi je bilo tedaj kar nekaj uspešnih razstavljalcev, in sicer Marjeta Kun Tauš iz Razvanja, Pavel Glančnik s Pragerskega in Hubert Twickel iz Krčevine.

V Celju so vzgojili jerebičasto štajerko, ki je še danes najbolj znana in razširjena barvna različica, ter belo, ki je nekoliko manj razširjena. Takrat so gojili še rjave in grahaste štajerke, ki pa so žal izginile. Slednja se je imenovala prav po tem mestu – celjska kokoš.

Naša štajerska kokoš je težka najmanj 1,90 kg, petelin pa najmanj 2,50 kg. Od drugih vrst kokoši je najbolj razpoznavna po tem, da tako petelinčka kot kokoš krasijo majhen čopek za grebenom, pri kokoški pa mora biti zaradi tega greben zvit. Zaradi te značilnosti so jim naše babice ljubkovalno pravile tudi čopke. Barva nog je bela, rep je visok, vendar ne pokončno nošen, greben je enostaven, nizek s šestimi do osmimi zobci. Značilna je tudi slonokoščena barva jajčne lupine. Jajca so težka od 55 do 60 g. Je bila pa zmeda glede imena. Ukinili so imeni celjska in staroštajerska kokoš ter zaradi vsesplošne priljubljenosti uvedli enotno ime – štajerska kokoš.

20. novembra 1930 je sodniški zbor, sekcija za perutnino, na pobudo Krajevne banske uprave določil točen opis štajerke – standard. Ta z minimalnimi

Štajerka

spremembami velja še danes v germanskih standardih pod imenom staroštajerka, v slovanskih pa pod tradicionalnim imenom štajerska kokoš. Žal pa je bila pri sprejetju tega standarda storjena tudi napaka, saj druge barve niso več veljale, s čimer so izničili pestrost barvnih linij.

Leta 1946 so v Ločah pri Poljčanah ustanovili selekcijsko postajo za perutnino. Vodil jo je dr. Franc Ločniškar. V omenjenem centru so imeli 16 družin s 15 kokošmi, v vsaki pa je bil po en petelin. Premogli so zaklopna gnezda in s selekcijo ter strokovnim delom napredovali do te mere, da je bila štajerka gospodarsko izenačena v primerjavi z leghornom, s tem da je porabila celo manj hrane. Leta 1959 so zaradi političnih razlogov center ukinili in v Zalogu pri Ljubljani ustanovili prvo farmo s hibridi.

Od takrat pa do danes za štajerko skrbimo zanesenjaki in ljubitelji živali, zaradi česar smo v Celju 6. aprila 2002 simbolično ustanovili Klub gojiteljev štajerske kokoši Slovenije. Ob izredni pomoči in podpori Slovenske zveze društev gojiteljev pasemskih malih živali, ki ji predseduje Marjan Ernestl, pa se edini avtohtoni vrsti pasemske perutnine štajerski kokoši obeta lepša prihodnost. Zahvaljujemo se zaslužnemu profesorju dr. Andrej Šaleharju iz Univerze v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, da nam je prijazno ponudil vpogled v Zgodovinske vire o slovenskih avtohtonih in tradicionalnih pasmah.

Rženi rožički

Mirko Krevh, upok. biolog

Na poletnem kolesarjenju sem se ustavil ob njivi zrelega žita. Ob robu njive sem na nekaterih klasih ob zdravih zrnih opazil črne izrastke – ržene rožičke. Ker ti dandanašnji na rženih njivah niso najbolj pogosti, sem se odločil, da o njih napišem nekaj vrstic.

Nekoč, ko semena žit niso bila razkužena, je bil pojav rženih rožičkov v rženem klasju pogost. Zakaj v klasu namesto zdravega zrna zraste črn rožiček?

Nastane, če je žitni klas okužen s plesnijo z imenom škrlatno rdeča glavnica (*Claviceps purpurea*). Celoten potek okužbe s plesnijo je precej zapleten. Če pade rženi rožiček na zemljo, poženejo spomladi iz njega majhne rdečkaste glavice, polne trosov. Trosi okužijo cvetoče žitne klase, na katerih namesto zdravih zrn zrastejo črni rženi rožički.

Že pred več sto leti so ugotovili, da so rženi rožički strupeni. V njih so odkrili alkaloide (ergotamini, ergotoksini, ergobazini), ki so za človeka zelo strupeni, posledice zastrupitve pa so zelo hude in dolgotrajne. Zastrupljena bi bila tudi ržena moka ali kruh, če bi bili v moki zmleti rženi rožički. Na pojav rženih

rožičkov v žitu morajo biti pozorni pridelovalci rži in okuženo klasje odstraniti (zažgati). Plesni, med katere spada tudi škrlatnordeča glavnica, so zelo obsežna rastlinska skupina. V to skupino gniloživk spadajo tudi užitne in strupene gobe, ki so splošno znane. Vendar so plesni v vsakdanjem življenju človeka mnogo bolj prisotne in pomembne. Pustimo v shrambi organsko živilo, ob zadostni temperaturi in zlasti primerni vlagi bo živilo splesnelo. Plesen, običajno sivkasta prevleka na površini, je samo zunanji dokaz, da je živilo v notranjosti prepredeno s tankimi nitkami (hifami). Tako živilo je praviloma neužitno, ker so razkrojki plesnenja navadno strupeni. V naravi imajo plesni pomembno vlogo, skupaj z bakterijami pretvarjajo organske snovi v anorganske, pravimo, da so mineralizatorji. Glede na neposredne koristi za človeka delimo glive na koristne in škodljive. Med koristne plesni uvrščamo glive kvasovke, ki pretvarjajo sladkor v alkohol in sproščajo CO₂. Pomembne so tako imenovane plemenite plesni na nekaterih siri (gorgonzola itd.), najznamenitejša pa je prav gotovo plesen, iz katere pridobivajo penicilin in številne antibiotike. Mnoge plesni ogrožajo človekovo zdravje, to so glivične bolezni (mikoze), ki so težko ozdravljive.

Viri: M. Likar: Plesni

Okužen žitni klas

Rženi rožiček

Ameriški slamnik – za zdravje in okras

Boštjan Jurič

Pa je spet tu zima in z njo čas prehladov in nahoda. Saj poznate staro modrost, ki pravi, da prehlad običajno traja 14 dni, ob primernem zdravljenju pa le 2 tedna? No, ta stara modrost se sedaj glasi nekoliko drugače. Znanstveniki so namreč dokazali, da prehlad, ki bi sicer trajal 10 dni, z uporabo ameriškega slamnika traja le 7 dni. Ameriški slamnik oz. *ehinacea* je namreč edina rastlina, za katero so klinične študije dokazale, da ima ugoden vpliv na imunski sistem.

Opis in vzgoja

Ameriški slamnik (*Echinacea purpurea*) izvira iz prerijskih pokrajin vzhodnega dela Severne Amerike. Pri mnogih indijanskih plemenih je veljal kot tradicionalno zdravilo za zdravljenje ran, kačjih ugrizov, zobobolov, prehladov in spolnih bolezni. Indijanci so zelišče v glavnem uporabljali sveže – tako da so zdrobili zel ali prežvečili njegovo korenino. Od Indijancev so ga prevzeli prvi beli naseljenci ameriškega kontinenta, ki so ga izvažali v Evropo, v začetku 20. stoletja pa se je udomačil tudi v Evropi. V Sloveniji smo ga v omejenem obsegu spoznali v 80-ih letih, po letu 2002 pa se je začelo tudi njegovo načrtno gojenje.

Ameriški slamnik spada v družino nebinovk (*Asteraceae*), ki vsebuje številne rodove, med drugim tudi sončnice, kamilice, marjetice... Njihova skupna značilnost je, da imajo glavičast socvet, ki ga obdajajo venčni listi lila barve. Slamnikovo latinsko ime – *Echinacea* – izhaja iz grške besede za ježa oz. morskega ježka. Kdor je v rokah kdaj držal njegov glavičast socvet, ki med "iglicami" skriva nepreštevna semena, bo že vedel, zakaj. Glavica namreč močno spominja na morskega ježka. Njegovo razmnoževanje je relativno enostavno, saj lahko omenjena semena jeseni le posejemo na gredico, kjer bodo prezimila in naslednje leto vzkalila. Semen nam ni treba prekrivati z zemljo, saj bo to namesto nas storil dež, za

Vir: <http://www.ddshosting.com/wp-content/uploads/2011/02/DSC00392.jpg>

kalitev pa potrebujejo tudi nekaj svetlobe. Možno je, da prvo leto po vzniku rastlina še ne bo cvetela, ker pa je trajnica, bo gotovo zacvetela drugo leto. Odrasla rastlina doseže v višino tudi poldrugi meter. Kasneje lahko ameriški slamnik razmnožujemo tudi z delitvijo korenin. Ameriški slamnik je poleg svojih zdravilnih učinkov tudi na pogled privlačna rastlina, ki očara s svojim škrlatnim cvetom. Gojimo ga lahko kot okrasno rastlino, jeseni pa iz njega pripravimo čaj ali tinkturo.

Delovanje in uporaba

Izvečki *ehinaceje* so sestavina mnogih prehranskih dopolnil in nekaterih registriranih zdravil. Snovi, ki jih slamnik vsebuje, po različnih poteh stimulirajo delovanje obrambnih mehanizmov v telesu (zelo blagodejen učinek imajo na število in delovanje belih krvnih teles – levkocitov), kar pomeni, da se telo lažje bori proti "tujkom" – virusom, bakterijam, odmrlim celicam itd. Pripravki iz ameriškega slamnika v splošnem delujejo protivirusno, protibakterijsko in protivnetno. Tri glavne snovi v ameriškem slamniku, katerim strokovnjaki pripisujejo zdravilni učinek, so derivati kavne kisline, alkaloidi in heteroglikanski polisaharidi. Ker kombinacija delovanja teh učinkovin še ni povsem pojasnjena in ker je njihova vsebnost v različnih delih rastline različna, se uporabljajo vsi deli rastline.

Nekatere izmed omenjenih snovi so dobro topne v vodi (polisaharidi), medtem ko se druge (npr. alkaloidi) bolje raztapljajo v alkoholu. Ker za učinkovito delovanje uporabljamo svežo rastlino, poznamo dva glavna načina njene priprave: v obliki čaja in, pogosteje, v obliki tinkture.

Čaj pripravimo tako, da cvetočo rastlino

(cvet, liste, steblo, lahko tudi korenike – vendar vsaj 4 leta stare rastline) sesekljamo ali zmeljemo in prelijemo z vrelo vodo (približno 2 dcl vode na čajno žličko zeli). Eventualno lahko drogo tudi posušimo, vendar s tem izgubimo velik del učinkovin.

Tinkturo pripravimo podobno, le da zmleto oz. zdrobljeno zel namesto z vodo prelijemo z alkoholom (žganjem). V litru žganja namočimo približno 20 dag droge (ali s sesekljanim slamnikom do tretjine napolnimo kozarec za vlaganje in ga prelijemo z žganjem). Po približno treh tednih pripravke precedimo ter za izboljšanje odpornosti ali zdravljenje prehlada uporabimo približno eno čajno žličko na dan. Lahko ga dodamo čaju, ob vnetem žrelu pa ga lahko le grgramo v ustih.

Ameriški slamnik načeloma ne povzroča znanih stranskih učinkov. Strokovnjaki ga odsvetujejo ljudem, ki so alergični na rastline iz redu košarnic, in bolnikom s tuberkulozo, HIV ali avtoimunskimi boleznimi. Prav tako ga ne priporočajo nosečnicam in doječim materam. Ali je njegovo delovanje priporočljivo za otroke, pa si strokovnjaki še niso povsem enotni. Tudi glede dolžine uživanja pripravkov iz ameriškega slamnika so mnenja deljena. Nekateri menijo, da se telesu poslabša lastna sposobnost imunske zaščite, če *ehinacejo* uživamo predolgo. Drugi pa zatrjujejo, da pripravki ameriškega slamnika le stimulirajo delovanje imunskega sistema, ki se s tem tudi sam krepi. Kakorkoli, velja neko splošno priporočilo, da ga neprekinjeno ne jemljemo več kot 2 do 3 mesece. Verjetno pa bo žganja, v katerega smo namočili ameriški slamnik, ob pridnem zdravljenju zmanjkalo že prej!

Množičen odziv ob dnevu odprtih vrat

Mag. Jože Marhl

Odvzem krvi za določitev krvnega sladkorja in holesterola

Izvajalci zdravstvene delavnice v Podvelki

Zdravstveni dom Radlje ob Dravi je v decembru v Zdravstveni postaji Podvelka pripravil dan odprtih vrat.

Udeležence zdravstvene delavnice sta pozdravili direktorica ZD Radlje ob Dravi Lidija Golob, univ. dipl. ekon., in njena pomočnica Danica Ladinek, v. med. sr. Zdravstveni delavci so občanom opravili meritve telesne višine in teže in jim na osnovi tega določili indeks telesne mase. Opravljeni so bili tudi kontrola krvnega tlaka, snemanje EKG in spirometrija ter laboratorijski odvzem krvi za določitev krvnega sladkorja in holesterola. Sledil je razgovor z zdravnikom Ivanom Kraljem, dr. med., za tem pa okrepčilo z zdravo hrano, ki jo je pripravilo Društvo podeželskih žena Brezno-Podvelka, ki ga vodi Lojzka Hribernik. Hvalevredna dejavnost, ki je vredna posnemanja.

Moj dedek ima zdrave zobe, a si jih sploh ne umiva! Kako je to mogoče?

Đino Katavič, dr. dentalne medicine

To so bile obrambne besede enega malega pacienta, ki smo ga oštevali, da si slabo umiva zobe ali si pa jih sploh ne umiva. Vprašal sem ga, kakšen kruh je dedek in kakšen kruh je on. Rekel je, da dedek je star črni kruh, trd kot hudič, on pa vsak dan belega in svežega. "Ja fant, tu je problem, dedek je kruh, ki se ne prime na zobe, ti pa ješ kruh, ki se, zato ga je treba odstraniti s krtačo, da ne uniči sklenine, ki je zaščitni del zoba."

Strokovno povedano, je to, kar se nabere na zobovju, zobna obloga, ki je večinoma sestavljena iz sladkorja. Bakterije, ki so v ustih (ustna flora), naredijo iz tega sladkorja "kislino", ki najeda lepilo med skleninskimi prizdami in si s tem utre pot v glavno strukturo zoba (dentin), temu procesu pa se reče zobna gniloba ali karies. Hrana, ki jo žveči dedek, je bolj naravna, njegov kruh je izdelan iz moka, ki je mleta iz celega pšeničnega zrna in vsebuje naravne brusilne elemente, ki ne dopuščajo, da se na zobeh nabira zobna obloga. Zelo kvalitetna je moka iz polnega zrna, ki je mleta na starinski način v kamnitem mlinu. Med mletjem pšenice se ti mlinski kamni tudi brusijo, ta kamni prah, ki se pomeša z moko, pa je izredno dober naravni brusilni element. Takšno delovanje brusilnih elementov na zobe strokovno imenujemo samočiščenje zobovja (fiziološko čiščenje). Če ni samočiščenja, je treba umivati zobe s krtačo in pasto za zobe (manualno čiščenje). Otroci do svojega šestega leta imajo slabše finomotorične sposobnosti, zato pri izvajanju ustne higijene potrebujejo pomoč staršev. Ustna votlina je začetek prebavne cevi in nanjo lahko gledamo kot na mlinček za kavo. Mehanični del so zobovje, obraz in jezik, kemični del so slina in bakterije, tj. ustna flora. Pri mletju hrane obraz in jezik delujeta tako, da usmerjata zalogaj na mesto, kjer jo zobje lahko zmlejejo. Zmleto hrano prekrije slina, v njej se nahajajo določeni encimi in bakterije. Encimi pomagajo, da se hranljive stvari lažje prenesejo iz črevesja v telo, pri tem pa jim pomagajo bakterije, ki sodelujejo pri

razkroju hrane v črevesju, in iz hrane izvlečejo kemične sestavine, ki so pomembne za telo, kot so recimo vitamini, encimi itn.

Glede na to, kako zobje delujejo na hrano, ločimo tri tipe zob: sekalci (sekajo hrano), podočniki (trgajo hrano), ličniki in kočniki (meljejo hrano). Otroci imajo 20 mlečnih zob, v vsaki čeljusti po 10. Z vsake strani (levo-desno) imamo dva sekalca, en podočnik in dva kočnika, kar pomeni, da je v enem kvadrantu pet mlečnih zob. Sila pomembno je, da starši vedo, da za tema dvema mlečnima kotnikoma pri otroku, staremu približno 6 let, zraste prvi stalni kočnik, ki je najpomembnejši zob v čeljusti. Prvi stalni kočnik (šestica) je zob, ki potencira razvoj zgornje in spodnje čeljusti v širino, dolžino in višino. Od šestice je odvisna končna oblika ustne votline in na ta način tudi potek prebave. Mlečni zobje morajo biti v ustih do popolne zamenjave s stalnimi zobmi, saj na ta način delujejo razvojne sile na čeljust v pravo smer. Če je mlečni zob odsoten, ker je zgnil ali je bil izpuljen, bo zelo hitro prišlo do napačnega razvoja čeljusti. Prav zaradi tega je treba zgodaj začeti z izvajanjem pravilne ustne higijene in ne dovoliti, da gniloba uniči zob. Do razvojne napake pride, če ta prostor zasede zob, ki tja ne spada. Tako se hkrati pojavita dve napaki: napaka v čeljustnem loku ter napaka pri nasprotnem zobu, kar pomeni, da pride do spremembe v ugrizu in posledično, da mlinček ne bo mlet enakomerno. V prebavo bodo šli veliki kosi hrane, ta pa se bo zaradi tega bolj dolgo zadržala v prebavnem sistemu. To dodatno obremeni črevesje, zaradi tega pa lahko čez nekaj let nastanejo problemi v sami sestavi črevesja. Za otroka je pomembno, da od malih nog je zdravo hrano z veliko vitaminov in čim več sadja in zelenjave. Starši morajo obroke pravilno razporediti čez cel dan. Napačno je otroku, ki je med obroki lačen, ponuditi nezdravo hitro hrano, kot je recimo žemljica, ki se hitro prilepi na zobe. Namesto žemljice lahko otroku ponudite sveže ali suho sadje, kot je na primer jabolčni čips in ne krompirjev, ki vsebuje veliko škroba in redi.

Naslednjič bomo izvedeli kaj več o preventivi v dentalni medicini (preprečevanje bolezni v zobozdravstvu):

- pravilna higijena ustne votline,
- preventiva zobne gnilobe (pečatenje dovzetnih mest),
- prehrana, ki zviša kvaliteto sklenine (fluor).

Prijava izgubljene ali najdene živali

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec, d. o. o.

Foto: Marta Krejan

Božični in novoletni prazniki so za nami in žal niso povezani le z lepimi dogodki, saj vsako leto zaradi pokanja petard in ognjemetov pobegne od doma veliko število domačih živali. V Sloveniji namreč velja zakon, ki dovoljuje uporabo pirotehničnih sredstev med 24. decembrom in 2. januarjem.

Tako je praznični čas za mnoge živali, ne samo domače, tudi prostoživeče, pravi pekel, saj zaradi pokanja petard in ostale pirotehniko zelo trpijo in doživljajo stres. Ni pa težava samo neznosni hrup, ki ga povzročajo ta sredstva in škoduje živalim, pogoste so tudi poškodbe.

V svoji praksi sem opazila, da nekateri ljudje ne vedo, kaj storiti v primeru, če se jim žival izgubi oziroma ob najdbi take živali, zato nekaj napotkov, kako ukrepati.

Lastnik je dolžan izgubo hišne živali prijaviti zavetišču, pristojnemu za območje, na katerem se je žival izgubila, oziroma veterinarski inšpekciji v roku treh dni od dneva izgube (7. člen Pravilnika o zaščiti hišnih živali, 29. člen Zakona o zaščiti živali). Pri tem mora navesti naslednje ustrezne podatke: svoje osebne podatke, točne podatke o živali (ime, vrsta, starost, spol, barva, dolžina dlake, velikost, sterilizacija/kastracija, morebitne posebne oznake), točen kraj in čas izgube, morebitno sliko živali. Izgubo psov in mačk, ki so označeni z mikročipom, prijavite tudi svojemu veterinarju, ki bo to ustrezno zabeležil v centralnem registru.

Kdor pa najde žival, jo mora najpozneje v roku 24 ur prijaviti zavetišču ali pristojni veterinarski organizaciji in tudi upravni enoti (prav tako 7. člen Pravilnika o zaščiti hišnih živali). Najdbo lahko prijavite osebno ali preko telefona oziroma elektronske pošte.

Če se vam je ljubljencek izgubil, ne izgublajte časa. Obrnite se tudi na lokalne radijske in televizijske postaje, objavite oglas v časopisu, izdelajte plakate. Če se znajde v zavetišču in ne pridete ponj v zakonsko določenem roku

osmih (8) dni, imajo upravitelji zavetišča pravico, da ga oddajo komu drugemu (30. člen Zakona o zaščiti živali). Zato vedno čim prej začnite iskati svojega ljubljenceka in ne čakajte, da se sam vrne domov.

Januar in čebelar

Janez Bauer

Začelo se je novo leto in v teh hladnih zimskih dneh kaj radi malo načrtujemo našo čebelarstvo sezono. Takole ob večeru posedimo za mizo, v roke vzamemo stare zapiske in jih prelistamo. Pa nam pride na misel vprašanje, le od kdaj se človek ukvarja s čebelami.

Prvi zapisi o čebelarjenju so nastali pred 20 do 30 tisoč leti. Jamski človek je na steno narisal pobiranje medu divjih čebel. To je tudi prvi znani zapis, da se je človek preživljal tudi z medom, ne samo z lovom. Sumerci in Babilonci so pisali že prve pesnitve, posvečene medu in čebelarjenju. Torej je bila to že takrat pomembna panoga pridobivanja hrane. Med so uporabljali v svetiščih za obrede in v zdravilstvu.

Iz zgodovine Egipčanov je znanih več podob in hieroglifov, povezanih s čebelo in medom. Med so shranjevali v glinenih posodah, imeli so že čebelnjake, v katerih so gojili čebele in pridobivali med.

V grobovih faraonov v piramidah so našli glinene posodice z medom. Darovali so jih umrlim in čeprav je bil med star že več

kot 4000 let, je bil še užiten.

V svetem pismu je med omenjen kar na 60 mestih. Kar spomnite se Mojzesovega potovanja v deželo, kjer se cedita med in mleko. Bog je ljudem obljubil, da bodo med dobili iz skale. Zato se tudi v tretji Mojzesovi knjigi določa, da se prvi pridelek medu daruje Gospodu.

Novorojencu so v usta ponudili med in mleko. To navado so dolga stoletja ohranili cerkveni očetje. Po zgodnjekrščanski legendi je dobila čebela ob zapustitvi iz raja poseben blagoslov. Vosek so imeli za deviški pridelek in simbol kristusovega telesa.

Od tod se tudi uporabljajo sveče iz čebeljega voska pri bogoslužnih obredih. Slovenci smo bili že od nekdaj znani kot dobri čebelarji. Alpski Slovani so se ukvarjali z gozdnim čebelarstvom v svoji domovini Karantaniji. Kmalu so čebele gojili tudi v podolžnih kladah in čebelarstvo je postalo pomemben del gospodarstva, saj so veliko medu tudi izvažali.

Leta 722 je bavarski vojvoda Tasilo III. po zmagi nad Slovenci odpeljal v suženjstvo veliko dobrih čebelarjev, ki so nato čebelarili za bavarske cerkve in gradove.

Tako nas kratek pregled preteklih dni pripelje do našega največjega čebelarja, Antona Janše, ki je na dvoru cesarice Marije Terezije na Dunaju postal prvi dvorni učitelj čebelarstva. Nato sledi cel kup velikih čebelarjev vse do današnjih dni.

Ljudsko izročilo pravi, da so čebele svete živali, božji sli in poslanci. Če prileti v hišo čebela, je to dobro znamenje, saj napoveduje srečo. Menili so, da čebele ne uspevajo tam, kjer sta pri hiši prepri in sovraštvo. Prav tako čebele ne prenašajo

Prednovoletno srečanje častnikov in veteranov

Mag. Jože Marhl

Tradicionalno prednovoletno srečanje častnikov občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica ter članov Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo zgornje Dravske doline je bilo tokrat v občini Radlje ob Dravi.

Zbrane sta pozdravila in nagovorila predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo zgornje Dravske doline Bogdan Ladinek in predsednik Zveze slovenskih častnikov občin Upravne enote Radlje ob Dravi Jože Kobolt. Slednji je med drugim je poudaril, da so bile vse načrtovane naloge častniške organizacije za leto 2012 v celoti realizirane, vsebinsko bogato in uspešno pa je bilo tudi

sodelovanje z organizacijo veteranov vojne za Slovenijo.

Ob tej priložnosti so podelili tudi priznanja obeh organizacij. Priznanja Zveze veteranov vojne za Slovenijo je podelil predsednik Pokrajinske območne zveze veteranov vojne za Slovenijo za Koroško Viljem Donau. Za dolgoletno in uspešno delo v ZVVS je Franc Andric prejel srebrno plaketo, Franc Glazer pa bronasto plaketo. Spominske plakete te organizacije so prejeli Boris Kralj, Robert Potnik in podjetje Kovačija Štruc Muta. Pisni priznanji Zveze slovenskih častnikov je podelil njen sekretar Janko Ljubič. Prejeli sta ga Občina Muta in domačija Vrhnjak s Sv. Primoža nad Muto. Posebno spominsko darilo občin Muta in Radlje ob Dravi pa sta predala njuna župana Boris Kralj in Alan Bukovnik Viljemu Donau in Janku Ljubiču.

Pester kulturni program so pripravili učenci Glasbene šole Radlje ob Dravi z mentorico Nado Bauer Krivograd. Sledilo je družabno srečanje ob zvokih ansambla Poskok.

Franc Glazer (levo) sprejema bronasto plaketo ZVVS.

preklinjanja. Še danes je ponekod živa misel, da nedolžnega dekleta, ki koraka skozi čebelji roj, ne bo pičila nobena čebela. Zato spoštujemo in ljubimo našo čebelo, da nam bo letos do vrha napolnila medeno posodo, saj pravijo, da bo letos medil vsak štor.

Pomena čebel in medu se zavedajo tudi šolarji Druge OŠ Slovenj Gradec. Na zadnjem lanskem srečanju smo pri čebelarskem krožku v učilnici gospodinjstev pekli medeno pecivo in palačinke z medom.

Izlet pobratenih častnikov in lovcev

Janja Kuperti in Đino Katavić

Združenje slovenskih častnikov za svoje člane vsako leto organizira izlet, na katerega povabi tudi predstavnike Lovske družine SG. To leto je bil organiziran ogled Bolnišnice Franja in Škofjeloškega gradu.

Ogledali smo si Bolnišnico Franjo.

Škofjeloški grad nas je navdušil.

Zjutraj ob sedmih smo krenili z avtobusom proti Ljubljani in nato naprej do Idrije in Bolnišnice Franja. Pred ogledom smo se seveda okrepili z malico, ki nam je vsem zelo teknila. Ker nas je že čakal vodič, smo se morali odpraviti na ogled. Popeljal nas je skozi celo naselje in pri vsaki baraki razložil, kakšen je bil njen namen in kdo jo je uporabljal. Po katastrofi, ki jo je prizadela,

so bolnišnico zelo lepo obnovili in opremili z nadomestki uničenih izvornikov. Na osrednjem dvorišču, kjer so bolniki dr. Franji za rojstni dan postavili vodnjak, smo naredili gasilsko sliko in se odpravili nazaj proti avtobusu. Pot nas je nato peljala proti Škofji Loki, enemu najstarejših slovenskih mest. Tam smo si ogledali grad, ki je zelo lepo opremljen z različnimi zgodovinskimi predmeti –

starim orodjem, stroji, slikami, pohištvo ipd. V starem delu mesta, v stari prijetni domači gostilni smo imeli kosilo in ob dobri hrani in pijači pokramljali in strnili vtise. Dan je bil zelo prijeten, zanimiv in tudi vreme nam je bilo zelo naklonjeno. Veselimo se že novega izleta.

Korošci smo šli skoraj na morje

Uroš Viderman

S folklorno skupino smo obiskali že kar nekaj krajev v Sloveniji in tudi izven naše male dežele. Lani smo se zopet odpravili na strokovno ekskurzijo. Ko smo se odločali, kam, smo ugotovili, da na jugozahodu še nismo bili. Tako je padla odločitev, da gremo skoraj na morje. Določili smo tudi datum in se 24. novembra 2012 odpravili na Kras. Ker smo imeli čez dan kar nekaj ogledov, smo se morali s Koroške odpraviti že zelo zgodaj.

Avtobus je startal že ob 5. uri zjutraj, in sicer je najprej pobral naše člane z Raven na Koroškem, nato pa še vse ostale po Mežiški dolini navzgor do Črne. Nekateri smo še zaspani prišli na avtobus, vendar smo se hitro prebudili, ko je bil avtobus poln in je postalo bolj glasno. Pot nas je počasi vodila čez Sleme do Velenja in nato naprej do avtoceste, potem pa samo "gas" proti Primorski. Vmes smo se ustavili še na dveh počivališčih, da smo spili jutranjo kavico in si privoščili pravi koroški zajtrk z domačim kruhom in suho salamo ter *grumpi*. Na Krasu smo najprej obiskali čebelarstvo Atelšek, kjer nam je lastnik Ivan Atelšek na kratko predstavil, kakšen med prideluje, kako je treba skrbeti za čebele, katero opremo uporablja in podobno. Z veseljem in zanimanjem smo mu prisluhnil in čas je kar prehitro minil. Na koncu nas je pogostil še z degustacijo medu, ki ga je pridelal; okusili smo akacijev, lipov, kostanjev, hojin med ter med s cvetnim prahom, propolisom in matičnim mlečkom, ki je izmed vseh najbolj zdravilen. Okusi so si bili različni, ampak vsi so bili odlični. Imeli smo tudi možnost nakupa in kar vsak si je izbral ljub okus in ga odnesel domov. Tako bomo skrbeli za našo odpornost in zdravje in bomo lahko brez problemov plesali celo zimo brez kakšne bolniške odsotnosti.

Od čebelarstva smo se morali kar hitro odpraviti proti Pršutarni Lokev na Krasu. Tam so nas najprej v pristno opremljeni kraški sobani pogostili z degustacijo njihovih izdelkov, ki jih je bilo toliko, da smo se vsi pošteno najedli pa še ostalo je.

Najbolj veseli smo bili najmlajših obiskovalcev razstave.

Razstava malih živali

Vančy

Foto: Ida Robnik

Društvo gojiteljev malih živali na Koroškem je lanskega novembra v Šentjanžu pri Dravogradu organiziralo že 18. razstavo malih živali. V šali smo gojitelji rekli: "Zdaj smo pa postali že polnoletni!"

Polnoletni po številu društvenih razstav, kot društvo pa letos praznujemo že trideseto obletnico našega neprekinjenega delovanja. Obstaja pa pisni dokaz o ustanovitvi leta 1936, vendar nekaj let po drugi svetovni vojni društvo ni delovalo.

Razstava je bila izjemno uspešna. Organizacijsko je bila izredno dobro pripravljena in pritegnila je res lepo število obiskovalcev. Najbolj veseli smo seveda najmlajših, saj nam prav lesket

Tajnik Koroškega društva gojiteljev malih živali Janez Jurič z veseljem pokaže svojega kunca pritlikavega brezovčka, ki je prejel pokal za prvaka pasme.

Predsednik Ivo Barbič (levo) na razstavi podeljuje častnemu članu Slavku Poberžniku posebno plaketo za dolgoletno delovanje v našem društvu. Slavko, doma iz Bukovske vasi, je priznani vrhunski gojitelj kuncev orjaških liscev, za katere je prejel veliko pokalov, kot vzreditelja liscev pa so ga poznali povsod po Sloveniji.

njihovih sijočih očk govori, da se ne trudimo zaman.

Razstavljali smo kunce, perutnino, golobe in ptice. Vseh živali je bilo preko 400, pa še bi lahko razstavili več primerkov, a smo zaradi kapacitete razstavne dvorane število raje nekoliko zmanjšali, kajti ob prenatrpanosti se izgubi preglednost nad celoto. Je pa viden napredek našega društva tudi iz ocen mednarodnih sodnikov, ki so vse živali strokovno ocenili. Podeljeno je bilo lepo število priznanj za prvake, za katere so gojitelji prejeli tudi pokale.

Za uspešno izvedbo razstave se želimo zahvaliti vsem donatorjem, še posebej Občini Dravograd in županji gospe Marijani Cigala, ki nam je vsestransko pomagala ob pripravah na razstavo in jo s spodbudnimi besedami odprla. Zahvala tudi šolarjem Osnovne šole Šentjanž, ki so odprtje pospremili s kulturnim programom. In ne nazadnje tudi vsem medijem, ki so na našo razstavo uspešno povabili obiskovalce.

Res lep občutek je prejeti pokal, največja nagrada pa je gotovo hvaležnost naših živali, za katere skrbimo z veliko ljubezni.

Poskusili smo slastne kraške dobrote, sušene na burji, in sicer kraški pršut, kraški zašinek in kraško panceto, zraven pa so nam natočili domačo kapljico kraškega terana. Po degustaciji so nas oblekli v "doktorska" oblačila (zaščitno belo oblačilo) in nas popeljali skozi skrivnostni svet nastajanja pravih kraških dobrot. Poslušali smo razlago, kako nastane pravi kraški pršut – od svežih svinjskih nog pa do pršuta, ki ga najdemo v trgovinah širom po Sloveniji in tudi izven naših meja. Vse skupaj smo poslušali v veliki sušilnici (zadnji fazi proizvodnje), v kateri nas je večino presenetil poseben močan vonj, ki je bil sprva zelo neprijeten. Ampak po nekaj minutah se je naš nos navadil na ta vonj in zdržati do konca ni bilo več težko. Iz Pršutarne Lokev nas je pot vodila samo par minutk do vojaškega muzeja Tabor, kjer nas je sprejel lastnik muzeja Srečko Rože. Njegova žena nas je potem popeljala na kratek ogled muzeja, v katerem smo se vrnili skozi čas, v ne prav prijetno in lepo zgodovino. Muzej je razdeljen po nadstropjih in vsako nadstropje odmeva svoj čas in svojo zgodovino. Tako smo šli skozi 1. in 2. svetovno vojno, videli smo uniforme vojakov, opremo in orožje. Iz muzeja smo se odpravili proti Lipici, kjer smo se srečali s predsednico FS KD Borjač iz Sežane Margit Grošelj. Tukaj smo imeli nekaj prostega časa, ki smo ga porabili za klepet z Margit. Dogovorili smo se za

FS KD Gozdar je v Lipici sprejela predsednica KD Borjač iz Sežane Margit Grošelj (druga z desne) – druženje so izkoristili za folklorno sodelovanje v prihodnosti Foto: Gorazd Mlinšek

medsebojno sodelovanje. Nekateri so se odpravili na kratek sprehod po okolici Lipice, videli smo naše lepe bele konje Lipicance in čas je spet prehitro minil. Pot nas je sedaj vodila še na zadnji ogled, in sicer smo si za konec šli pogledat vinsko klet Vinakras Sežana. Ogledali smo si nekaj delov proizvodnje in šli na kratko skozi celoten postopek pridelave vina. Izvedeli smo, da njihov najpomembnejši produkt vino teran, za katerega je značilna intenzivna temno rdeča barva, pridelujejo iz trte refošk. Pridelava je omejena na Kraško planoto, kjer trte refoška zajemajo svojo moč iz rdeče ilovnate zemlje, bogate z železom, imenovane jerina ali "terra rosa". Od tu izvira njegovo ime teran (terra – zemlja). Šli smo tudi skozi klet, kjer hranijo ogromne količine žlahne kapljice, na koncu pa smo v velbani kleti, ki je izkopana globoko v živo skalo, imeli še degustacijo njihovih vin. Iz čudovite kleti

smo šli še v manjšo trgovino, kjer smo lahko kupili njihove proizvode, nato pa proti zadnji postaji naše strokovne ekskurzije v gostišče Spark in Sežani. V gostišču smo imeli večerjo, ki nam je po napornem dnevu zelo teknila. Poskrbljeno je bilo tudi za živo glasbo in po večerji smo se zavrteli v ritmih zabavne glasbe. Čas ob pijači, klepetu, glasbi in plesu je zelo hitro minil in okoli polnoči smo se že odpravili nazaj proti Koroški. Zaključili smo zanimivo potepanje in ogled za Kras značilnih dogodkov, ki so tudi sestavni del folklorne v tej zanimivi pokrajini. Pot nazaj je hitro minila, malo smo še klepetali, malo zadremali in že smo bili doma. Izlet nam bo ostal v zelo lepem spominu, saj smo videli in izvedeli veliko novih stvari, ki se skrivajo v naši čudoviti deželi Sloveniji. Člani FS KD Gozdar iz Črne na Koroškem vam želimo srečno, veselo in prijetno novo leto 2013. Srečno!

Plesalke in plesalci FS KD Gozdar so v Lokvah na Krasu postali pravi specialisti za pršut Foto: Žiga Zlebnik

Veselo v novo leto s Kimperk teatrom

Vančy

Foto: Marko Matija (Foto Anka)

Za slovo od starega leta 2012 so člani Kimperk teatra povabili svoje krajanke Ojstričane, da prikažejo svoje stvaritve minulega leta, in da s smehom in pesmijo stopijo veselo novemu letu naproti.

Prireditev Veselo v novo leto so organizirali na Ojstrici v prostorih mežnarije. Ker pa so glede na zanimanje ocenili, da bodo prostori premajhni za vse obiskovalce (veliko se jih je pripeljalo tudi iz doline), domačinov pa nikakor niso hoteli prikrajšati za prijetne urice smeha, so se odločili prireditev organizirati dvakrat. In kako prav so imeli, saj je bila mežnarija obakrat napolnjena do zadnjega kotička, zbralo se je preko 300 obiskovalcev.

Pripravili so nam dobri dve uri krajših humorističnih skečev oz. igrice enodejank. Na začetku so zapeli Ljudski cerkveni pevci pod vodstvom Ota Čeruja nekaj

Ljudski pevci z Ojstrice so uvodoma zapeli na prireditvi Veselo v novo leto.

božičnih pesmi. Po končani prireditvi pa sta župnik Igor in baritonist zaigrala še nekaj poskočnih. Hitro so se pospravile klopi, ki so služile kot sedeži, in že smo veselo zarajali. Vmes pa se je ob spremljavi harmonike oglasila domača zapeta pesem. Bila je lepa sončna nedelja, kakršno lahko ob zimskem sončnem vremenu doživiš le nad 1000 metri nad morjem.

Dvorana je bila dvakrat nabito polna.

Robi Plimun, predsednik KUD Ojstrica: "Pred nekaj več kot dvema letoma smo se zbrali na Ojstrici, želeli smo namreč našim sokrajanom dati nekaj kulturnega, še bolj veselega. Sprva le da popestrimo naš krajevni praznik kresnikovo, ko obhajamo tudi lepo nedeljo na Ojstrici in se vedno zbere večje število ljudi. Saj na ta praznik radi prihajajo sorodniki in znanci še od drugod. Najprej smo pripravili ljudsko igro Snubač. Ko pa smo videli, kako je med ljudmi naše igranje sprožilo dober odziv, smo se še bolj vneto lotili vaj. K sodelovanju smo povabili našega župnika gospoda Igorja Glasenčnika, ki je takrat ravno nastopil svoje župnikovanje v Dravogradu in seveda tudi na Ojstrici. Vedeli smo, da je z delovanjem na kulturnem področju že imel bogate izkušnje v prejšnji fari na Kapli. "Težko nalogo ste si zadali, teater ni kar tako," je pokomentiral ime naše skupine. Pa nam ni žal, pod njegovim vodstvom še bolj vneto vadimo in odpravljamo tiste začetniške napake. Igor Snubač smo uprizorili že 32-krat, doma in po Mežiški in Dravski dolini proti Remšniku, dodali smo ji še drugi čisto naš del Snubač II., pripravljamo pa že tretji del Oklici. Seveda jih imamo kar nekaj naštudiranih. Med ljudskimi običaji imamo čisto svojstven način *plohanja* ob pustu – *koruzništvo*, kjer hodimo od hiše do hiše. No, sicer si pa tako sam videl: Veselo v novo leto je le slaba polovica našega repertoarja." Tako na hitro sem izračunal, da bi bilo

Bilo je smeha do solz.

vsega skupaj, če bi seštel, za debelih pet ur igranja.

Najstarejša in gonilna sila kulturnega udejstvovanja je sekcija Cerkvenih ljudskih pevcev, ki vsako prireditev obogatijo s pesmijo. Pa gotovo tudi gospod Igor, umetniški vodja Kimperk teatra, ki skrbi, da njihova igra izpade tudi umetniško dovolj dovršeno. Nalašč izbirajo lahkotne vesele tematike, uporabljajo pa domačo kimperško govornico, kajti čutijo, da so tako domačim ljudem najbolj blizu. Aktivnih je sedem članov, so pa odprti in veseli vsakega, ki bi rad sodeloval.

Robiju sem zaželel še veliko umetniških dosežkov, ker pa je leto še mlado: Ojstričanom in vsem ostalim srečno novo leto! S Kimperk teatrom bo zagotovo bolj veselo!

Srečanje na Muti

Franc Areh

Konec novembra je na Muti potekalo 25. srečanje gasilskih veteranov in veterank. To je vsakoletno srečanje, ki ga vsakič organizira druga gasilska zveza.

Lansko srečanje je organizirala Gasilska zveza Dravske doline, organizacijo pa je prevzelo Gasilsko društvo Muta. V lepo pripravljeni športni dvorani Osnovne šole Muta se je zbralo preko 200 veteranov in veterank. Organizatorji so pripravili pester kulturni program, prisotne pa so pozdravili župan Mute Boris Kralj, predsednik sveta Koroških gasilskih zvez Jože Poglajen in ostali prisotni gostje. Tovrstna srečanja so zanimiva, saj si imajo udeleženci izmenjati veliko izkušenj iz svojega gasilskega življenja,

25. srečanje gasilskih veteranov in veterank na Muti

predvsem iz časov, ko so imeli veliko več časa za družabno življenje in druženje. Prisotni so lahko uživali ob raznih igrah, ob zvokih ansambla pa so tudi zaplesali. Nedeljski dan se je tako zavlekel vse tja do večera, ko so se udeleženci dobre volje poslovili in odšli nazaj proti domačemu kraju.

Bilo je prekrasno druženje, tako da se že

sedaj veselijo naslednjega srečanja v letu 2013.

Koroški gasilci želimo vsem bralcem Viharnika mirno, zdravo in uspešno leto 2013 in seveda čim manj nesreč in požarov.

Luč miru iz Betlehema

Z roko v roki na Koroškem

Polonca Hartman, skavtinja stega Koroška 1 – Zvezdni veter

Foto: Klemen Krnc

Z roko v roki je bilo geslo lanske akcije Luč miru iz Betlehema, ki jo skavti in taborniki že 22. leto prinašamo v Slovenijo, tudi na Koroško. Malo zguljena fraza, "Z roko v roki", boste

Obiska plamena Luči miru iz Betlehema v domu za ostarele v Slovenj Gradcu

morda pomislili, ponavlja se povsod. Ampak kolikor se ponavlja, jo res upoštevamo? Namen akcije Luč miru iz Betlehema je, da plamen, ki se vsako leto prižge prav v votlini Jezusovega rojstva v Betlehemu, na božični večer gori v čim več domovih. Čarobno je, kako se lahko en sam plamen sveče razdeli med toliko ljudi, pa ga nikoli ne zmanjka. Prav tako je z mirom.

Akcija s seboj nosi tudi dobrodelni namen, saj vsako leto namenimo del sredstev, nabranih z delitvijo sveč, ljudem v stiski – letos bo ta namenjen ljudem, ki so jih prizadele poplave. Z mnogimi še posebej čutimo, saj so naši bližnji in znanci s Koroške.

Plamen je tako v soboto, 15. decembra 2012, priletel iz Betlehema (seveda v posebni posodi, sicer ga na letalo ne bi dovolili nesti) na Dunaj, kjer so ga predstavniki različnih držav, predvsem skavti, sprejeli, z njim prižgali svoje sveče in z njimi odšli v svoje države. Plamen so v začetku prenesli v Ljubljano, Ankaran in Gornjo Radgono, od koder smo ga sprejeli tudi mi – skavti stega Zvezdni veter – ter ga prinesli med vas. Plamen smo v enem samem koncu tedna od 21.–23. 12. razdelili med mnoge – tudi z vašo pomočjo. Med drugim je zasijal na vrhu Uršlje gore, svetil je županom, šolam, mnogim podjetjem, Varstveno

Deljenje plamena v Doliču

delovnemu centru, bolnikom v bolnišnici, v domu starejših občanov in seveda po vseh župnijah naše dekanije. Plamen nosi globoko sporočilo in spodbuja k pristnim medčloveškim odnosom – brez njih se tudi nima moči širiti. Širi se, ko ga je nekdo pripravljen dati, drugi pa ga sprejeti. Mu pomagajte? Skavti stega Zvezdni veter vam v novem letu 2013 iskreno želimo, da bi ta plamen vedno nosili s seboj in znali z njim vžigati mir in srečo v drugih.

Upokojenke smo ustvarjalne

Kristina Mauc

Foto: Prima foto

Tudi me ustvarjamo, našim letom primerno in po svojih močeh. Naše upokojsko društvo Slovenj Gradec v sklopu tretjega življenjskega obdobja, sekcija ročnih del, deluje že polnih 26 let.

Trenutno nas je 28 žensk, ki štejemo od 60 pa do 94 let. Zberemo se vsak ponedeljek in smo skupaj po dve uri. Začele smo s sedaj že pokojno Francko Gornec, zdaj pa nas pridno vodi mentorica Nanika Čeru že polnih 19 let. Veliko smo se naučile od nje, saj je vedno pripravljena svoje znanje deliti z nami. Hvala ji! Seveda ne pozabimo nobenega rojstnega dne. Takrat igla in kvačka malo počivata, me pa uživamo ob dobrotah in klepetu. Prija nam; treba je malo

klepetati in se zabavati. Lani smo pripravile že 11. razstavo naših izdelkov. Bila je v novembru v Domu upokoencev. Pletemo in kvačkamo vse

mogoče. To je treba videti, ker opisati se ne da, zato že sedaj vabimo ljubiteljice in ljubitelje ročnih del, da letos pridete na razstavo.

Podgorje in Razbor ob praznikih

Leopold Korat

Med božično-novoletnimi prazniki je bilo v župniji toliko dogodkov, da jih je težko zbrati in zaobjeti v zapis, ki bi bil še aktualen. Zato nekaj utrinkov, ki govorijo o lepem praznovanju.

Najprej nas je v začetku decembra obiskal Miklavž. Ta je v naši župnijski cerkvi na predvečer svojega godu obiskal in obdaril otroke do četrtega razreda OŠ. Srečanje z Miklavžem, tem dobrotnikom (velikih in malih otrok), je bilo prisrčno in za mnoge prvo srečanje z njim. Na prvo adventno nedeljo je v naši cerkvi sv. Urha zapel oktet lovcev iz Mežice. Tako smo začeli čas priprave na božični praznik. Cel mesec december je v naši župniji in v celi dekaniji Stari trg potekalo zbiranje igrač, sladkarij, šolskih potrebščin in knjig pod naslovom Vsak je lahko Miklavž. Vse to bomo v teh dneh peljali otrokom s posebnimi potrebami v Črno na Koroškem (to delamo že kar nekaj let).

Pred božičem smo v cerkvi in po domovih postavili božično drevo in jaslice. Jaslice v naši cerkvi sta letos postavila Simona in Silvo Stopar. Božično drevo nas z bogatimi in iskrecimi okraski spominja na božjo dobroto in ljubezen, ki smo ju ob praznikih še veliko bolj deležni. Jaslice nam s svojo slikovitostjo želijo prikazati sam začetek krščanstva in nas popeljati v deželo Palestino, kjer je bil v majhnem judovskem mestecu Betlehem (hiša kruha) rojen Jezus. Drugi sveti večer, silvestrovo, smo bolj ali manj bučno in mučno preživeli v veselem pričakovanju novega leta 2013. Na tretji sveti večer pa so domove v Podgorju in na Razborju

obiskali Sveti trije kralji. Kot že vrsto let (na Razborju letos tretjič) so prepevali, pokadili s kadiplom naše domove, nad vrata zapisali začetnice imen Svetih treh kraljev in se zahvalili za darila (ves denar je namenjen našim slovenskim misijonarjem. Letošnji darovi bodo razveselili veliko otrok v Braziliji, na Madagaskarju, v Ruandi, Beninu in v Kambodži). Trije kralji so odšli, prazniki so minili, ostala pa je prijetna in topla misel, da v naših krajih kljub takim in drugačnim krizam še živijo dobri ljudje. To nam daje novo upanje in bolj vesel pogled v našo prihodnost. Tako je prav in naj bo tudi naprej.

kratko**h**lačniki

Prednovoletni koncert Glasbene šole Radlje

Mag. Jože Marhl

Glasbena šola Radlje ob Dravi, ki jo obiskujejo učenci od Dravograda do Ožbalta in Kaple na Kozjaku, je letošnji prednovoletni koncert pripravila v avli Osnovne šole Brezno-Podvelka.

Nastopajoče in številne obiskovalce sta pozdravili in nagovorili podžupanja Občine Podvelka Slavica Pečovnik Urh in ravnateljica šole Irena Jelenko. Nastopilo je dvaindvajset mladih glasbenikov solistov na različnih instrumentih pod vodstvom njihovih učiteljev, zaplesalo je petindvajset baletnic v koreografiji Galine Čajka, zaigral pa je tudi orkester šole z dirigentom Vojkom Trnjekom. Organizator koncerta je bil glasbeni pedagog Oto Kolednik. Glasbene in baletne točke so pripravili: Galina Čajka, Bernarda Bauer - Krivograd, Oto Kolednik, Damjana Sgerm - Kristan, Sanja Razdevšek, Nataša Pospihalj, Estra Vidakovič - Hari, Matej Švab in Vojko Trnjek.

Orkester Glasbene šole Radlje ob Dravi

Nastop skupine baletnic prvega razreda radeljske glasbene šole

Št. 1, december 2012 ŠOLSKI ČASOPIS OŠ Neznanih talcev Dravograd

NAVIHANEC

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO 2013

Navihanci

Pa je izšla! Prva številka šolskega časopisa OŠ Neznanih talcev Dravograd, namreč. Najbrž še niste pozabili, da so nas mladi novinarji in novinarke pred kratkim obiskali v uredništvu Viharnika. Takrat so obljubili, da nam pošljejo prvo številko svojega časopisa, in decembra je poštar njihovega "Navihanca" prinesel v uredništvo. Pisan, zabaven, zanimiv in poučen šolski časopis si zasluži vso pohvalo!

Hvala za poslan izvod!

Uredništvo Viharnika

Šport

Uršlja gora – koroški Triglav

Vančy

Najprej naj vam zaželim srečno novo leto 2013. Urednici Viharnika sem obljubil, da bom letos priden in ustvarjalno pohoden. Ko pa se bom potepal po okoliških hribih, bom za Viharnik o teh poteh kaj tudi zapisal in zabeležil skozi svoj objektiv, torej svoje vtise in utrinke s poti podelil tudi z vami, dragi bralci in bralke. Ampak bodite brez skrbi, ne bom vas vodil kam predaleč, raje bolj blizu ... Le da bodo mogoče moji utrinki malce drugačni ali pa še bolj po vašem okusu. Za začetek sem se povzpел na Uršljo goro.

Uršlja gora, naš koroški Triglav. Saj verjamem, da jo skoraj vsakodnevno uzrete skozi svoje okno ali pa skozi okno svojega avtomobila, ko se vračate kje od daleč. Rečem vam: če jo vidite, ste že skoraj doma. Z Raven na Koroškem smo se januarskega sobotnega jutra napotili proti Kotljam, nekoč slovečemu Rimskemu vrelcu, da si napolnimo plastenke *frišne kiseve vade* za s sabo. Objekt Rimskega vrelca sicer še stoji, okna in vrata so zabita z deskami, voda, ja, voda pa še teče. "Glejte," sem rekel prijateljem, "vidite, zdaj se pa že tu nekaj dogaja!" ker je bilo zadaj parkiranih polno avtomobilov. Žal je bil kompleks še vedno nedotaknjen, z avtomobili pa so pripeljali otroke na bližnje smučišče; vsaj nekaj radosti ... Potem pa smo jo kar po položni cesti mahnilo proti Šrotneku. Eni bi šli po strmi čez Kozji hrbet, pa so se zame zbali, če bi bilo slučajno še ledeno (bil sem najstarejši med mladci ja starčke je pa treba *ahat*, a ne), pa mislim, da verjetno ni bilo pretirano ledeno, vsaj na poti, po kateri smo se potem mi

Vzpon je v dobri družbi lažji.

vzpenjali, ni bilo. Vzpenjali smo se mimo Smučarske koč, nad Naravskimi ledinami pa smo po gozdčku nadaljevali proti vrhu. Pri tabli z Vodovnikovim motivom bi se lahko zopet odžejali iz bistrega studenčka, a smo imeli še dovolj koteljske vode v steklenicah. Nadaljevali smo čez majhno jaso pod vnožjem gore, kjer sem začel sitnariti, da se moramo slikati, saj je bilo tam še malo snega. In so me potolažili, da ga bo zgoraj še malo več. Ker pa je tako pihalo, sem se bal, da bo vsega odneslo, pa ga le ni.

Ko prispemo na vrh, smo bogato poplačani za trud, poplačani s čudovitim sončkom, vetrom, ki pili in brije in nam naproti dviguje še zadnje delce snega, ki ga je na vrhu nekoliko več, ne samo za vzorec. Tu so besede premalo, prepričan sem, da boste te majhne utrinke moje sreče lahko iz pričujočih slik začutili tudi vi.

Potrudil sem se povzpeti do najvišje točke Uršlje gore. Na zvonik cerkve sv. Uršule, od tu vam pošiljam pozdrav. Pa zvon sem poslikal, ki poje v dolino svoj bim bam bom. Pa križ in seveda še televizijski stolp, saj to so najvišje in najbolj vidne točke z Uršlje gore. Poslikala sva se s sinom Boštjanom, ki se vam včasih že tudi predstavi. "In še gasilsko obvezno," so vzklikali vsi, "da se bo videlo, da smo bili zraven." Malo smo se razgledovali še po naših sosednjih dolinah in v ozadju občudovali snežne vršace ter v zavetrju za cerkvico

Križ in televizijski stolp na Uršlji gori

pomalicali kar iz nahrbtnika, saj je bilo gostišče nabito polno. Nato pa jadrno proti dolini. Veter se je čisto do doline sunkovito zaganjal v nas, meni pa je ta njegova silovitost govorila, da bo treba urno spet na novo pot. Boštjan mi je smeje dodal: "Malo čez dva tisoč bo pa že treba stopiti, da boš Jožetu vrnil tisti dvokilogramski kamen, ki ti ga je na vrhu podtaknil v nahrbtnik!"

Poti na Uršljo goro je veliko, skoraj toliko, kot je dolin, nad katerimi se Urška vzpenja. Ena pelje z Raven mimo naselja Čečovje ob potočku Suha, mimo kmetijskega kompleksa Šrotnek, pa mimo Smučarske koč, čez Navarske ledine in po gozdnatem delu s severne strani na goro. Ena gre s Prevalj, ena iz Črne. Južna se vzpenja iz Mislinjske

Nadaljevanje na str. 22

Oltar v cerkvi sv. Uršule

doline oziroma iz Slovenj Gradca mimo Sel, Poštarskega doma in čez Plešivec. Ja, ena je še, in sicer z Razborja, na našo Goro pa lahko pridemo tudi iz Belih vod. Mi smo ubrali eno našo, bolj svojstveno pot, zato ker sem želel najprej poslikati nekoč biserno lep in spominov poln Rimski vrelec. Kot sem že omenil, smo si tu natočili za na pot *kiseve vade*. Namenoma nisem napisal, kako dolgo smo hodili, priznam pa, da bi me takoj ujeli, ker sem bolj počasen. Pa ne zaradi pomanjkanja kondicije, ampak samo zato, da bi za vas vsrkal čimveč lepih vtisov. Poti so dobro markirane in na tablah točno piše, kako dolgo se hodi, če si dovolj hiter, seveda. Priporočam vam, da si izberete tisto, ki vam bo najbolj ustrezala. Kot sem že obljubil, drugič pa že na malo bolj zahtevno in malo višje, mogoče pa vas vzamem s seboj.

Voda pri Rimskem vrelcu še teče.

Pod zelenim klobukom

Srečanje in tekma v streljanju

Janja Kuperti in Đino Katavič

disciplini malokalibrska puška v prostostoječem stavu. Tekmovalci so v času do razglasitve rezultatov tekmovalca pomirili adrenalin pri mizi z malico, ki so jo častili člani ZŠČOD, lovska družina pa je poskrbela, da so nadomestili izgubljeno tekočino. Izgubo tekočine je povzročil lep in sončen dan, ki je še posebej polepšal to srečanje. Po razglasitvi rezultatov in podelitvi diplom je bilo organizirano še prosto streljanje s trofejnim orožjem, ki nam je

Dekleta so povsem enakovredne tekmičice fantom.

Pobratena društva Združenje Slovenskih častnikov občine Dravograd, Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Dravograd in LD Slovenj Gradec so proti koncu lanskega leta organizirali srečanje in tekmovalstvo v streljanju z revolverjem in malokalibrsko puško na strelišču Žančani.

Na strelišču so se zbrali rezervni častniki in lovci. Govorniki Jože Temnikar, Zdravko Kac, Franjo Kuperti in Dušan Leskovec so pohvalili zgledno sodelovanje vseh prisotnih, jim zaželeli srečo v tekmovalstvu in dobro počutje v druženju. Na začetku same tekme se je poudarilo varno rokovaljevanje z orožjem, ki pa je vsem tekmovalcem tako že znano. Registriralo se je 42 tekmovalcev, ki so najprej tekmovali v streljanju z revolverjem. Zaradi dobre organizacije in discipline tekmovalcev so s to disciplino hitro zaključili, tako da so prvi tekmovalci komaj uspeli med odmorom popiti kavo. Enako hitro je potekalo tekmovalstvo v

znano še iz šolskih dni, to je puška M 48. Lovci so organizirali poskusno streljanje na glinaste golobe, ki je predvsem navdušilo tiste tekmovalce, ki so to počeli prvič.

Rezultati tekmovalstva

Revolver

1. mesto Herman Jeseničnik
2. mesto Gorazd Jeromel
3. mesto Rudolf Rogolšek

Malokalibrska puška

1. mesto Dominik Štaleker
2. mesto Jože Kotnik
3. mesto Zdravko Kac in Dušan Poročnik

Kombinacija

1. mesto Rudolf Rogolšek
2. mesto Gorazd Jeromel
3. mesto Dušan Leskovec

Na strelišču

Zaključek srečanja je potekal v tovariškem duhu in v pogovoru o lepih starih časih, spominjanju na dogodke in v zadovoljstvu, da smo na tekmovanju imeli tudi tekmovalke, ki so enakopravno konkurirale moškim tekmovalcem. Škoda, da nima več dam poguma in želje sodelovati na takem tekmovanju. V imenu lovcev in LD Slovenj Gradec čestitam damam, ki so tekmovali, in jih pozivam, da se v prihodnje prijavijo v večjem številu.

Zelene strani

Ati, prosim, pazi, kaj kuriš!

Rad bi dihal čist zrak in rad bi, da bi mi mami lahko prezračila spalnico, preden grem spat.

Sonja Duraj, Ekološko društvo Slovenj Gradec

Odmev na predavanje prof. dr. Lučke K. Bogataj v Slovenj Gradcu

Ali je možnost, da bi Slovenj Gradec postal prvo MESTO S KRAJŠIM DELOVNIM ČASOM utopija?

In ... rešitev krize je v naših rokah! Možnost krajšega delovnika je ena od idej, ki se že nekaj časa sicer bolj sramežljivo pojavljajo tu in tam, a je povsem realna. Vedno pogosteje jo na svojih predavanjih omenja tudi prof. dr. Lučka K. Bogataj, ki ne pozabi omeniti, da sedanje krize pri nas in v svetu ne bodo rešili politiki, temveč nevladne organizacije, društva, gibanja, misleci in drugi posamezniki ter popolnoma nov, pravičen ekonomski sistem.

To je pravzaprav dobra novica, saj pomeni, da lahko prenehamo zapravljati svojo energijo za večinoma prazne upe, da bodo novo izvoljene vlade boljše od prejšnjih, in se, če želimo, prispevati k izboljšanju razmer, aktivno pridružimo kateri od omenjenih skupin. Nekatere od teh skupin in praks, ki že delujejo tudi pri nas, so: netekmovalni in neizkoriščevalski Coworking z "open source" kulturo, Duh časa – Zeitgeist, ki ponuja rešitve skoraj za vse izzive in jih ponekod tudi že

udejanja, Biodinamika, Permakultura, različna ekološka, vrtičarska in samooskrbna društva, vključno z urbani vrtačkarji in projekti, kot je Skupaj za zdravje človeka in narave itd. Zelo spodbudno je, da se že pojavljajo tudi zametki netekmovalno in v zeleno, odgovorno in srečno prihodnost usmerjenih šol, v katere otroci hodijo z veseljem in celo navdušenjem. Če se vrnemo h krajšemu 7-, 6- ali celo 4-urnemu delovniku – ko bo dovolj ljudi začelo razmišljati drugače, bo tudi tak delovnik lahko postal resničnost. To bo pomenilo nekoliko manj denarja, a dovolj delovnih mest in neprimerno več prostega časa za vse. Proizvodnja in s tem obremenjenost okolja bosta manjša, izdelki pa kvalitetnejši, kot so danes, zaradi česar bodo trajali dlje in jih bo zato treba proizvesti manj. Ljudje si bodo dobrine, ki jih potrebujejo, in tiste, ki jih ne potrebujejo več, a so še lepo ohranjene, podarjali na brezplačnih sejmih, ki že vznikajo na raznih koncih sveta in tudi pri nas, namesto da bi samo kupovali nove in jih po uporabi metali stran.

Dobrih možnosti je veliko in pogosto so prav preproste. To je le nekaj od idej. Ne morem si kaj, da me sedanje stanje pri nas in v svetu ne bi spominjalo na tvor, ki postaja vedno bolj neprijeten, a se bo sčasoma predrl in izčistil, za njim pa bo ostala nova, lepa koža.

Ali je to utopija? Mislim, da ravno toliko, kot sta bili nekoč utopični ideji o volilni pravici za ženske in o zdravstvenem zavarovanju za vse ter na primer dejstvo, da je predsednik ZDA postal Afroameričan.

Še nikoli v zgodovini namreč nismo imeli na razpolago toliko koristnih orodij in znanj za lepo življenje kot danes. Ali kot pravi Slavoj Žižek: "Če uporabimo najboljše iz preteklosti in najboljše iz

sedanjosti, lahko ustvarimo zares dobro prihodnost za vse."

"Mi živimo v najlepši deželi na svetu!"

Pogovor z naravovarstvenico Marjeto Keršič Svetel

Martina Cigler

Marjeta Keršič Svetel me je prevzela kot oseba z neverjetno veliko življenjske ustvarjalne energije in mi je tudi vzornica, ki mi večkrat svetuje. Rojena je bila v Ljubljani materi etnologinji, umetnostni zgodovinki ter gledališki igralki in očetu, ki je bil kipar, smučarski učitelj, gorski vodnik in reševalec. Oba sta bila alpinista, le da je mama po njenem rojstvu prenehala z aktivnim plezanjem.

Nadaljevanje na str. 24

Skupaj so se veliko potepali po hribih. Ljubezen do gora in narave ji je bila tako rekoč položena v zibelko. Eno najlepših daril njenih staršev so bila poletja s pastirji na Gojski planini. Od pastirjev in lovcev se je naučila mnogih modrosti!

Veliko uric je preživela v gledališču. Nikoli ni hodila v vrtec. Garderobe, zaodrije, šivalnica, lasuljarna ..., vse to je bilo del njenega otroštva. Ukvarjala se je s sodobnim baletom, v srednji šoli tudi z ljubiteljskim gledališčem. Če je oče štel med nujno splošno izobrazbo osnove plezanja in smučanje, jo je mama navdušila za umetniško besedo, tehniko govora ...

Po končani gimnaziji je diplomirala iz zgodovine in etnologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Še kot študentka se je slučajno znašla na televiziji in tam ostala skoraj dvajset let. Sprva kot napovedovalka, pomočnica na snemanju dokumentarcev, scenaristka, redaktorica ... in nazadnje avtorica dokumentarcev in dokumentarnih oddaj Gore in ljudje. V času nastajanja oddaj o gorah se je lotila študija varstva naravne dediščine in ugotovila, da je to, kar je delala na televiziji, pravzaprav interpretacija naravne in kulturne dediščine. Ta stroka, ki jo v Sloveniji zelo malo poznamo, kaj šele uporabljamo, jo je začela na vso moč zanimati. Zadnja leta predava dediščinski turizem in interpretacijo dediščine, redno pa je zaposlena na Inštitutu za varovanje zdravja, kjer skrbi za strateško komuniciranje preventivnih zdravstvenih programov.

Precej svoje energije je posvetila varstvu narave in organizacijam na področju varstva in trajnostnega razvoja gora. Bila je soustanoviteljica Mountain Wilderness v Sloveniji in nekaj let tudi na čelu te organizacije za ohranjanje gorske divjine, ki pa je zaradi premajhnega interesa žal zamrla. Trenutno se ji izteka mandat podpredsednice mednarodne organizacije CIPRA, pri Planinski zvezi Slovenije pa je članica Komisije za varstvo gorske narave. No, tudi na področju interpretacije je dejavna na mednarodni ravni kot članica strokovnega sveta Interpret Europe.

Pred kratkim ste bili v Švici na alpski konferenci, kaj se je na njej dogajalo?
V vasi Poschiavo v Švici je od 5. do 8. septembra potekal alpski teden, v okviru katerega je potekalo tudi zasedanje

Alpske konvencije, Združenja alpskih občin, zasedanje Zveze alpskih zavarovanih območij... Skratka, zelo dejavno in zanimivo je bilo. Konference so se udeležili vsi ministri alpskih držav z izjemo našega in francoskega. Sprejeli so platformo za razvoj Alp in pomembno je, da so na prvo mesto postavili varčevanje z energijo in trajnostni razvoj Alp. Nekaj časa je namreč že kazalo, da bo Evropska unija Alpe proglasila za energetska območje, ki naj bi predvsem zagotavljalo energijo in vodo ter prostor za prostočasne dejavnosti. Na srečo se to ni zgodilo in ministri so se strinjali, da je v Alpah sicer mogoče pridobiti veliko obnovljive energije (zaradi vodne moči rek, možnosti izkoriščanja vetra in biomase), da pa je na prvem mestu vendarle varčevanje z energijo in skrb za kakovost življenja domačinov – kar seveda pomeni tudi ohranjanje njihove kulture in lokalne identitete.

Ste tudi podpredsednica CIPRE. Kaj to je in kaj v okviru nje organizirate?

CIPRA je Mednarodna komisija za varstvo Alp. Gre za mednarodno organizacijo, ki letos praznuje 60 let. Pred 60 leti je prišlo do bojazni, da bi se Alpe spremenile v velikansko zabavišče za turiste, domačini pa bi se izselili. Na srečo se ni zgodilo ne eno ne drugo – res pa je, da oba procesa potekata. Prebivalstvo se zaradi ekonomskih razlogov izseljuje predvsem iz južnih delov alpskega loka. Pritisk turizma na Alpe je ogromen, pojavljajo se nove in nove prostočasne dejavnosti, ki imajo gore za svoj poligon. Saj se vse to dogaja tudi pri nas...

CIPRA si prizadeva za ohranjanje naravne in kulturne dediščine Alp, pa tudi za trajnostni razvoj in kakovostno življenje v Alpah. V zadnjih letih je bilo izdelanih kar veliko razvojnih projektov ... Recimo v okviru programa Dynalp pa Prihodnost v Alpah, Clim Alp in tako naprej. CIPRA je bila med pobudnicami za Alpsko konvencijo in je zdaj med uradnimi opazovalkami tega mednarodnega sporazuma.

Večkrat greste na otok Lastov, kaj raziskujete tam?

Žal na Lastovo ne grem prav pogosto. Škoda ... Otočje je res lepo in zanimivo, ima pestro zgodovino in tudi narava je še kar lepo ohranjena. Najbolj zanimivo pa je, da ima Lastovo najbolj temno nočno temo v Evropi. Vsaj tako pravijo

astronomi. Res je osupljivo, ko doživiš noč jasnega neba brez večjega svetlobnega onesnaženja. Če greš ponoči plavat v morje, doživiš praviljično iskrenje planktona. Tega na Jadranu nikjer več ne vidiš. Se pa spomnim takih čarobnih nočnih plavanj iz svojega otroštva. Ampak ves planet smo tako preosvetlili, da še zvezd ne moremo več videti, kaj šele iskrenje planktona! No, na Lastovu je to še mogoče doživeti – tudi to, da ob mirnem morju vidiš odsev Jupitra na morski gladini.

Na kaj v okviru naravovarstva bi bilo treba opozoriti v Sloveniji?

Ker imamo to srečo, da smo vsi le nekaj minut stran od čudovitega gozda, ker še pijemo vodo iz pipe in ker nam na vrtovih zjutraj čivkajo ptice, se sploh ne zavedamo, kakšno razkošje je to. Naravo še zmeraj večina Slovencev doživlja kot nekaj, kar je treba uporabiti, unovčiti, poteptati in zabetonirati. To je strašna zmota. Strahotno je, koliko kmetijske zemlje smo uspeli uničiti od osamosvojitve Slovenije naprej! Nekateri pravijo, da je zaraščanje najhujša težava – pa ni! Če kmetijsko zemljo preraste gozd, jo lahko kadar koli dobite spet nazaj – saj to so naredili naši predniki, ko so izkrčili gozdove, da so si naredili polja. Če pa zemljo enkrat zabetoniraš, pozidaš, je konec za zmeraj! Nemudoma bi morali prenehati ravnati s plodnimi zemljišči kot svinja z mehom!

Narava je zelo mogočna. Če sem odkrita, sem pravzaprav prepričana, da narava sama sploh ne potrebuje nobenega varovanja. Narava preprosto je. Spreminja se in nenehno izumlja nove in nove stvari. Varovanje potrebuje narava, ki je taka, da v njej lahko obstanemo ljudje. To pa! Veste, Zemlja ni bila zmeraj taka, kot je zdaj – še kisika nekaj časa na tem planetu sploh ni bilo v ozračju. Tako atmosfero, kot jo zdaj dihamo, so nam ustvarile šele rastline. Vse je povezano med seboj. In človek nima pravice vsega uničiti zaradi svojega pohlepa. Nosorogi, morske zvezde, medvedi, drevesa in deževniki – vsi imajo pravico do bivanja na tem planetu – prav kakor mi. Tudi zato je treba naravo spoštovati, ker je nepopisno lepa.

Kakšne možnosti ima Koroška pri osveščanju ljudi glede varovanja okolja in kulturnih znamenitosti?
Velike. Kot Slovenija sploh. Mi živimo v

najlepši deželi na svetu! Čisto resno to mislim. Prepotovala sem kar precej sveta – ne kot turistka, ampak na načine, ki so mi omogočili tuje kraje podrobneje spoznati. In ljudi tudi. Marsikaj po svetu je lepo, osupljivo, dragoceno ... Ampak toliko dragocenega na tako majhnem prostoru – tega ni pa nikjer! Tudi Koroška je bogata naravnih lepot, tradicije, zgodovine, človekove ustvarjalnosti ... Seveda imate Korošci tudi primere, kam lahko pripelje človekova nepremišljenost. Mežiška dolina, recimo, in otroci, ki imajo v krvi povečano vsebnost svinca. To je zelo žalostno! Take stvari se ne bi smele dogajati!

Kaj bi sporočili bralcem Viharnika?

Zanimivo reklo pravi: Kadar se razdivjajo viharji, se drevesa svojih korenin zavedo ... Tudi mi bi se morali zavedati, kaj je v življenju res pomembno. Svetovna kriza je po mojem globokem prepričanju predvsem kriza vrednot in dojemanja sveta – posledično pa šele ekonomije. Finančništvo ni ekonomija! Ekonomija je gospodarno ravnanje z viri, ki so na razpolago. Ekonomija je v svojem bistvu trajnostni razvoj. Je zagotavljanje kakovosti življenja – a ne na tak način, da bi si odžagalí vejo, na kateri sedimo!

Štefka Melanšek praznovala 90 let

Andreja Meh

Decembra 2012 je v krogu svoje družine praznovala svoj 90. rojstni dan draga mama, babica in prababica Štefka Melanšek.

Rodila se je 5. decembra 1922 kot druga od treh otrok, med dvema fantoma, očetu Juriju Zbičajniku in mami Marjeti Plesnik, v leseni hiški pri Suhodolski žagi. Ko so si zgradili nov dom, so se leta 1927 preselili k Planinški, kjer je potekala njena mladost. V osnovno šolo je hodila na Razbor. Takrat je bilo samo 6 razredov. Ker pa ni bilo možnosti za nadaljevanje šolanja, je ostala doma in pomagala staršem. Živeli so skromno in treba je bilo še kaj zaslužiti. Tako je kot osemnajstletno dekle začela svoj kruh služiti po kmetijah. Leta 1940 je odšla za

deklo v Podgorje k Močilniku, kjer je bila dobro leto. Po njeni vrnitvi domov se je kmalu začela druga svetovna vojna. Štefka se je zaposlila na Suhodolski žagi, ker pa so jo hoteli dati služiti drugam, je vzela svojo culo in odšla pod Uršljo goro. Delo je dobila pri kmetu Jelenu leta 1942. V tistem letu se je prvič srečala s partizani. Ker pa je že naslednje leto kmetija pogorela, se je skupaj z gospodarjema preselila k Močilniku in tam preživela vojno. Po končani vojni je spoznala Rudolfa Melanšek in v Čemerju v Jazbini sta se leta 1949 poročila. Prvi dve leti sta stanovala pri Močilniku pod Uršljo goro. Tam se jima je rodila prvorojenka Justina. Iskala sta si novo stanovanje, sreča se njima je nasmehnila pri Cajgarju blizu njenega doma. Veliko trdega dela in truda sta morala z možem vložiti v hišo, ker je bila stara, lesena in zelo potrebna popravila. Tu so se njima rodili še sinovi Alojz, Janez, Peter, Jože in hči Kristina. Štefka je bila v svojem kraju zelo aktivna in je bila ena od ustanoviteljev odbora RK v Razborju in tudi predsednica. Nato je bila izvoljena še za predsednico krvodajalcev. Še danes ima kot častna

članica mesto v odboru. V ZB Razbor je bila mnoga leta blagajničarka in nato še tajnica. Delala je tudi kot prostovoljna socialna delavka. Rada je obiskovala starejše ljudi in jim pomagala. Ker pa takrat ni bilo poštarjev, je to delo prevzela ona in je kar 15 let nosila pošto iz Suhega dola na Razbor. Da pa je lažje opravljala vsa ta dela, si je kupila motor. Štefka ima tudi dar za pisanje in je Viharnik in še marsikateri drugi časopis obogatila s svojimi prispevki. Najraje je pisala o dogodkih in spominih iz vojne ter o organizacijah, v katerih je sodelovala. Pisati danes ne more več, vendar z veseljem bere, še posebej če je kaj napisano o njenem kraju. Minevala so leta, otroci so odrasli, odšli od doma in si ustvarili družine. Doma sta ostala sin Janez in Peter z družino, ki je prevzel domačijo. Prišla je bolezen in izgubila je moža. Prizadela jo je tudi smrt vnuka, vendar življenje gre naprej, čeprav je še tako hudo. Štefka je zelo vesela vsakega obiska. Najbolj se razveseli obiskov svojih otrok 12 vnukov in 14 pravnukov. Za vso ljubezen in dobroto se ji najlepše zahvaljujemo in ji želimo zdravlja in dobre volje še naprej.

Štefka Melanšek ob svoji 90-letnici

90 let Martina Penška

Marta Krejan

Na GG SG smo januarja prisostvovali svečanemu dogodku, naš nekdanji sodelavec Martin Penšek je namreč dopolnil 90 let življenja. Prijazen, zabaven, ves čil in poln energije je nazdravil v prostorih naše uprave, kjer je nekoč preživel pomemben del svojega življenja. Kaj več o njem bomo povedali v eni od prihodnjih številčk Viharnika, v tokratni pa mu ob njegovem častitljivem prazniku zaželimo obilo zdravja, veselja in smeha!

Martinovi prijatelji in sodelavci so jubilarantu nazdravili v prostorih GG-ja.

Tu se piše življenje (2013) Celovečerni igrani film

Ustvarjalci

Prvi koroški celovečerec (z naslovom Tu se piše življenje) prihaja premierno v Kulturni dom Slovenj Gradec na slovenski kulturni praznik 8. februarja 2013. Film izhaja iz izvirnega scenarija režiserja Toma Novosela, ki zgodbo opisuje kot mešanico drame in (situacijske) komedije, a če bi moral celotno tematiko združiti pod eno etiketo, bi pristal na oznaki groteske.

Ideja o snemanju filma je prišla malo v hecu, malo pa zares, ko je Novosel izzval kameramana Miho Kolarja, če bi si "upal" posneti film, ki večino časa poteka v gostinskem lokalu, ki se je Novoselu zdel najboljši prostor, da nekemu predstavi široko paleto ljudi, ki tavajo v naši družbi. Gostilna v tem smislu skoraj tridesetim likom omogoča, da razvijajo svojevrstne zgodbe in se gibljejo neodvisno od drugih; tako bomo v filmu sledili različnim zgodbam in situacijam, ki nas pripeljejo do nepričakovanega konca, ki nas menda ne bo pustil hladnih.

Projekt snemanja filma je tako od osnutka scenarija do premiere trajal

dobri dve leti. Igralska zasedba se je formirala preko avdicije, ki se je odvila februarja 2011 v prostorih Koroškega mladinskega kulturnega centra Kompleks, ki je kasneje postal eden izmed krajev zločina oz. snemanja (poleg gostinskega lokala Local na Ravnah na Koroškem). Režiser je kasneje igralce vodil skozi redke vaje, ki jih je bilo vsega skupaj osem. Samo snemanje celovečerca je potekalo v maratonskem času, in sicer so celotni film posneli v skupaj osmih dneh ali preračunano 21 urah videomateriala, ki naj bi po montaži Mihe Kolarja obsegal film z dolžino preko

osemdeset minut. Gre za prostovoljni neprofitni projekt Društva eksperimentalne umetnosti Slovenija, v katerega je vsak posameznik vložil svojo energijo in čas, hkrati v njem nastopajo igralci različnih starosti, od dijakov do najstarejših, ki štejejo več kot pet desetletij.

Režija velik poudarek namenja glasbi kantavtorja Franca Vezela (poprej Zlatko Verzelak), ki naj bi film dopolnila ter mu dala končno obliko in težnost, v njem "v živo" dvakrat nastopi Vezela, enkrat sam, drugič z bivšo (že skoraj legendarno) skupino Franc & Roses, ki je v srednješolskih časih nastala pod okriljem gimnazijskega društva SPUNK iz Slovenj Gradca, ki ga že vrsto let vodi Andrej Makuc. Hkrati je izbor glasbe sestavljen iz uglasbene evropske poezije naslednikov Franc & Roses, vokalno-instrumentalne skupine Matalaja, ki jo je svoj čas vodil Vezela.

Naročnik: DEUS – Društvo eksperimentalne umetnosti Slovenija v sodelovanju s Kulturnim domom Slovenj Gradec
Scenarij in režija: Tomo Novosel
Kamera: Miha Kolar in Tine Lenart
Zvok: Domen Hudrap
Maska: Damjana Senica
Glasba: Franc Vezela/Zlatko Verzelak

Igrajo: Miha Pačnik, Maša Flogie, Gregor Podričnik, Sara Nuša Golob Grabner, Brina Belšak, Miha Maznik, Peter Korbus, Emir Mustafić, Marko Djordjević, Mario Pešič, Karin Rošker, Tjaša Škurnik, Eva Jevšnik, Lena Založnik, Tea Sušec, Vesna Plaznik, Sara Strmčnik, Staša Velcl, Iztok Viderman, Blaž Lečnik, Maja Vičar, Jurij Miler, William Dunn, Dimitrij Pečovnik, Dušan Stojanovič, Jaroš Zbičajnik, Domen Majcen, Aleš Logar, Jure Karpač in Aljaž Brdnik.

Dišalo je po piškotih

Bernarda Klančnik,
strokovna učiteljica kuharstva

V praznični december sodi tudi peka dišavnih piškotov. Na Srednji šoli Slovenj Gradec in Muta so se v programu Gastronom-hotelir (SPI) in Gastronomija (PTI) lotili projekta 7000 piškotov.

K sodelovanju jih je povabila revija Lisa – Čarovnija okusa. Pri reviji Lisa vsako leto organizirajo natečaj za NAJ PIŠKOT. Sodeluje lahko vsakdo, ki pošlje izviren recept. Letos je bil za naj piškot izbran piškot "presenečenje z arašidovim maslom".

Na šoli v Slovenj Gradcu so dijaki pod mentorstvom strokovne učiteljice kuharstva Bernarde Klančnik spekli kar 7000 teh piškotov, ki so jih promotorji revije Lisa delili na svojih stojnicah. Dijaki so se peke lotili z velikim veseljem in si tako pridobili veliko novih izkušenj in predvsem občutek za to, kako je videti peka tako velike mase piškotov. Tako je cel teden po praznikih in po piškotih dišalo tudi v okolici šole.

Literarni večer z Jožetom Prednikom

Vančy

Z Jožetom Prednikom, pesnikom z Raven na Koroškem, sva se pogosto srečevala na raznih literarnih prireditvah po Koroškem. Povabil me je tudi na enega od lanskih literarnih večerov v Knjižnico na Ravnah na Koroškem, kjer je bil on glavni gost večera.

Pogovor z njim je vodila direktorica knjižnice gospa Oder. Jože je lepo in barvito predstavil svojo vpetost v mesto Ravne, včasih Guštajn. Jože se je sicer rodil v Podgorju pri Slovenj Gradcu, po osnovni šoli pa je delal v Železarni Ravne, in to vse do upokojitve. Naključje je hotelo, da je bil njegov mentor gospod Mitja Šipek, ki je zagotovo vplival na njegovo literarno ustvarjanje in udejstvovanje. Večer je bil spleten iz njegovega pripovedovanja in pesniških vložkov.

Jože Prednik je 12. aprila lani na občinskem prazniku občine Ravne na Koroškem prejel občinsko nagrado za dolgoletno uspešno delo v organih društva upokojencev, za svoj plemenit odnos do sokrajanov, sodelovanje na področju kulture, športa in društvenih dejavnosti v občini in širšem prostoru. Dogovorila sva se, da ga obiščem še na domu na Ravnah ob Meži 2, pod

S pesnikom Jožetom Prednikom se je pogovarjala mag. Irena Oder

vznožjem cerkvice sv. Egidija, kjer sem potem izvedel še več o njegovem pesniškem ustvarjanju. Jože je tudi predsednik Društva upokojencev Ravne na Koroškem (šteje okoli 1200 članov). Pesmi piše že dvajset let, svoje pesniške zbirke še nima, je pa to njegova tiha želja. Objavlja v Zborniku Mežiške doline in v literarnem glasilu Naša beseda v Slovenj Gradcu.

O njegovi vpetosti v železarstvo govori pesem Mati fabrika. Posebej ganljivo pa me je nagovorila njegova pesem, objavljena v glasilu Naša beseda št. 6., Darfur.

Darfur

Kraj lakote in trpljenja.
Kjer ničvredna so življenja.
Vržena v svet brez milosti,
pozabljena in zapuščena.
Besedi mati, oče, redko izgovorjeni.
Zibel pa samo le sanje.
Majhen dar, vsaj malo sreče

za otroka, ki pozabljen
v pesku zaman išče naročje, toplo dlan.
Tako grozljivo sam.
Le krokar na drevesu čaka,
da ugasne par oči,
ki še zaznavajo svetlobo dne in zro
nekam daleč v nebo.
Tja, kjer ni pušk, zla in hudobije.
Le za koga naj sonce še sije?

Z Jožetom bi še lahko kramljala, saj je zelo angažiran, vpet med kulturo, šport in številne društvene dejavnosti. Povabil me je na likovno in fotografsko razstavo, ki je bila odprta v prostorih Grajskega razstavišča na Ravnah. Ta razstava je bila organizirana kot zahvala Društva upokojencev fotografom, saj prav z njihovim dolgoletnim sodelovanjem ostaja fotografsko zabeležen čas, ki skozi desetletja obuja mnoge pozabljene spomine. Spomine pa prebujajo tudi mnoge Jožetove pesmi.

Slovenjgraška inovatorja med najboljšimi v Sloveniji

Katarina Žagar, Podjetniški center SG

Inovativnost, ustvarjalnost, timsko delo, usmerjenost v prihodnost, pozitivna naravnost so lastnosti, večine in spretnosti uspešnih. V Sloveniji smo že pred leti v številne razvojne in druge strateške dokumente zapisali, da se zavedamo pomena inovativnosti in inovacij in da bomo inovacijsko dejavnost spodbujali.

Vse sodobne družbe z razvitim gospodarstvom si namreč prizadevajo, da imajo čim več inovacij, saj so le-te tudi generator gospodarske rasti, zato v te namene investirajo dosti finančnih sredstev. Slovenija žal ne sodi med države z visokim deležem prijavljenih in uporabljenih inovacij. Pot od ideje do tržno zanimivega izdelka je namreč dostikrat dolga in trnova, še posebej v primeru inovacij, torej novih proizvodov ali storitev, proizvodnih ali tehnoloških postopkov ali novih funkcij obstoječih predmetov. Od stotih idej naj bi jih, statistično gledano, uspela le peščica. Zato je toliko bolj pomembno razvito podporno okolje, ki spodbuja ustvarjalnost in inovativnost, ki omogoča ljudem z idejami, da jih izrazijo, jim nudi pomoč pri uresničevanju njihovih zamisli,

pa naj bo to pomoč na pravnem, tehničnem, tržnem, finančnem, prostorskem ali kakem drugem poslovnem področju. Ena od takšnih, žal maloštevilnih, pomoči inovatorjem je vsekakor Slovenski forum inovacij, ki je, letos že sedmič zapovrstjo, konec novembra potekal v Ljubljani. Žal pa se je tudi na tem področju pokazalo varčevanje – v okrnjenem in skrajšanem programu foruma. Želimo si, da bi tudi naša občina imela v prihodnje še več posluha za inovatorje, priložnosti so vsekakor tudi v okviru podjetniškega inkubatorja, ki naj bi začel v letu 2013. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je preko Javne agencije za podjetništvo in tuje investicije konec novembra 2012 organiziralo 7. slovenski forum inovacij, katerega osrednje vodilo

Inovacija Boštjana Temnikerja

je bil trajnostni razvoj.

Letos sta se med najboljših 48 inovacij v Sloveniji, prvič doslej, uvrstili kar dve inovaciji naših domačih inovatorjev – Boštjana Temnikerja (PSILOS – leseni parkirni silos ali prefabricirana montažna garažna hiša v kategoriji Inovativni proizvodi podjetij) in Matijaža Gostečnika (Mikrosolarna elektrarna za zadnji dom v kategoriji Inovativni proizvodi posameznikov in RR institucij). Avtorja sta na 7. slovenskem forumu inovacij predstavila svoji inovaciji javnosti in potencialnim investitorjem in požela dosti zanimanja.

Podrobnejša predstavitev inovacij je dostopna v katalogu 7. slovenskega foruma inovacij na spletni strani

www.foruminovacij.si.

Beseda inovatorjev

Boštjan Temnik, Slovenj Gradec, avtor inovacije PSILOS – ekonomske in ekološke garažne hiše: "Predmet inovacije je leseni parkirni silos, to je prefabricirana montažna garažna hiša za parkiranje osebnih avtomobilov, katere večinski gradbeni material je les. Kljub krnitvi dogodka zaradi varčevanja z dvodnevne na enodnevno prireditve,

kljub ukinitvi kvalitetnih spremljevalnih aktivnosti in kataloga je bil 7. slovenski forum inovacij za podjetje Atelje Artenova uspešna marketinška poteza, katere učinki se že kažejo in se še bodo pokazali. Forum smo si izbrali za mesto premiere predstavitve projekta lesenih parkirnih silosov in že sama uvrstitev nanj je bila za nas veliko priznanje, saj smo bili pri izboru soočeni s kapitalsko in razvojno močnimi podjetji. Na forumu smo bili v kategoriji proizvodov v gradbeništvu praktično edini, ki smo pokazali eno od možnosti dviga dodane vrednosti slovenskemu lesu, o katerem je zadnje čase toliko govora."

Matijaž Gostečnik, Slovenj Gradec, avtor inovacije Mikrosolarna elektrarna za zadnji dom:

»SFI – Slovenski forum inovacij je vsekakor edinstvena prireditve, kjer se predstavljajo najbolj ocenjene inovacije zadnjega obdobja na nacionalnem nivoju. Posebej sem vesel, da so med inovatorji pretežno mladi in nas nekaj zrelih inovatorjev, ki vztrajamo z našimi inventivnimi navadami. Redkokdaj se zgodi, da lahko posamezni inovator nastopa sam, saj se pri svojih inventivnih

rešitvah zagotovo sreča s kopico problemov, za katere po navadi nima dovolj znanja, da bi lahko realiziral svojo idejo. To se je zgodilo tudi meni, zato sem k razvoju elektronike povabil Srečka Slemenika, izrednega raziskovalca na področju elektronike. Rezultat skupnega dela je mikrosolarna elektrarna za zadnji dom, trajno goreča večna luč, ki je v svojem delovanju edinstvena in nima konkurence. Dolgoletno trajno deluje na svetlobni vir energije, krmili jo mikroprocesor, ki svetilnemu sistemu omogoča, da podnevi, ko je svetlobe dovolj, deluje močnejše, ponoči pa deluje varčevalno. Njena akumulacija cca 20 dni zagotavlja, da lučka ob zadostni podpori svetlobe v svoji življenjski dobi nikoli ne ugasne. Srečku Slemeniku se za njegov prispevek iskreno zahvaljujem. Velika zahvala gre tudi Podjetniškemu centru Slovenj Gradec, s katerim uspešno sodelujem od njegove ustanovitve in kjer mi zmeraj priskočijo na pomoč pri izvedbi aktivnosti, ki jih nisem večč. Zagotovo so svetovanja, pomoč pri prijavih na razpise ter povezovalne aktivnosti in mreženje pomembne aktivnosti, brez katerih je uspeh inovatorja okrnjen. Kot inovator sem zelo vesel uspeha, saj je mikrosolarna elektrarna za zadnji dom ali večna lučka že v fazi proizvodnje in počasi prihaja na tržišče, kar predstavlja največji zalogaj. Pri promociji računam na pomoč Regionalne razvojne agencije za Koroško, kjer vidim velik potencial pomoči pri promociji in podpori uveljavljanja ekološkega in trajnostnega proizvoda z uporabo alternativnega vira energije (ter posledično zmanjšanja odpadkov – sveč). Prepričan sem, da se bodo v podporo ekološkemu izdelku vključila tudi komunalna podjetja, upravljavci pokopališč, občine idr., ki lahko vseslovenski akciji 'Več trajno gorečih lučk na pokopališča' dajo pomemben prispevek in težo. Lučka torej je odgovor na vprašanje, kolikokrat bo zasvetila, pa je odvisno tudi od ekološke ozaveščenosti ljudi in podpornega okolja."

Za podrobnejše informacije o inovacijah se obrnite na inovatorja:

Matijaž Gostečnik, tel. 041 668 207,
www.vecnaluc.si

Boštjan Temnik, tel. 051 364 198,
www.atelje-artenova.com

Mikrosolarna elektrarna Matijaža Gostečnika

Berta Gams

Stara resnica je, da smo otroci tako dolgo, dokler imamo še vsaj enega od staršev. Mi smo bili dolgo otroci, saj je naša mama Berta Gams, Lenartova mama, umrla v 92. letu starosti na svojem domu v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Morda je njena dolga, prijazna in za nas vse zelo koristna prisotnost kriva za bolj negotove in mnogo manj vesele korake v novo leto 2013. Naša prva pot v slehernem novem letu je bila k mami. Letos je vodila na pokopališče v Šmartnem, kamor smo jo pospremili k zadnjemu počitku v mesecu avgustu 2012.

Pogrešamo našo mamo, bico in prabico in vedno bolj spoznavamo veličino njenega poslanstva. Ničesar ni zahtevala zase, razdajala se je za nas otroke, svojega moža, za svoje starše, brate in sestre in za vsakega, ki je potreboval njeno pomoč in podporo. Hotela je, da v življenju nekaj postanemo, zato je bila stroga vzgojiteljica. Naučila nas je vztrajnosti, delavnosti in potrpežljivosti. Pri tem je bila naša vzornica. Sama je vodila gospodarstvo na Lenartovi kmetiji. Prva je zjutraj vstala in zadnja je legla k počitku. Preužitkarji na kmetiji, bolni otroci, boleznj pri živini, njene lastne zdravstvene težave so bile njene skrbi. Niso ji ukrivile hrbta in volje, vse je pogumno in vdano prenašala. Oče Franc je moral služiti dodaten kruh s prevozi, da sta lahko modernizirala in razvijala kmetijo in šolala pet otrok. Vse te skrbi in delo pri živini, na poljih in travnikih je prepustil ženi Berti, ki jo je cenil, ji bil hvaležen in jo imel neizmerno rad. Otroci nismo doživeli, da bi oče izrekel mami eno samo žaljivo besedo. Oba sta bila globoko verna in tako sta v veri in ljubezni vzgajala tudi nas.

Mama Berta Gams je zmogla vse, saj je bila žena s številnimi talenti. Bila je dobra gospodinja, umna kmetica, izvrstna organizatorica, šivilja in pletilja, poznavalka in ljubiteljica rastlin in živali. Že od otroških dni je živela z naravo, z vsem spoštovanjem in ponižnostjo ji je posvetila svoje življenje. "Samo obdelana zemlja nam daje vsakdanji kruh," je dejala. Poskrbela je, da je bila vsaka

ped zemlje skrbno obdelana, bogat sadovnjak vzorno vzdrževan, živina zdrava, v jeseni pa kašče in shrambe polne. Svoje bogate izkušnje je delila do zadnjega dne. Kolikokrat si nismo vzeli časa, da bi si zapomnili kakšen recept, domače zdravilo za to ali ono tegobo, ker smo se zanašali nanjo: "Pa saj bomo mamo vprašali pa bo!"

Posebej lepa lastnost mame Berte je bila, da je vedno najprej skrbno pometla pred svojim pragom in pred pragom svoje družine. Potuhe nikdar nismo mogli pričakovati. Zato so jo spoštovali vsi, ki so jo poznali. Cenili so njeno poštenost in dobrosrčnost, saj ni nikdar odrekla pomoči. Vrata naše hiše so bila široko odprta. Nihče ni nikoli sedel pri prazni mizi, pa naj je bil revež ali gospod. Nihče ni odšel od hiše praznih rok.

Tisti, ki dobroto plačuje in hudobijo kaznuje, plemenitosti in dobrote naše mame Berte Gams že v tem zemeljskem življenju ni spregledal. Bila je deležna naše ljubezni, hvaležnosti, pozornosti in vsestranske pomoči. Nagradil jo je s skromnostjo, da ni hrepnela po materialnem bogastvu, temveč je bila srečna, da je bila doma v krogu družine, da smo bili otroci zdravi, da je bilo na kmetiji vse postorjeno. In dano ji je bilo spokojno umreti na svojem domu, v krogu družine, pri zavesti in zdravem razumu do poslednje ure življenja.

Številni sorodniki, sosedje in znanci so se na dan pogreba 25. 8. 2012 poklonili liku velike žene, kmetice in slovenske matere in se vsak na svoj način pridružili našemu žalovanju.

Hvala vsem za darovane maše in sveče, za darove za cerkev na Homcu, kjer sta bila z očetom ključarja dolgih štirideset let. Iskrena hvala za izražena sožalja in zahvala vsem, ki kdaj s toplo mislijo počastite njen spomin.

Hvaležni otroci

Zahvala

Ivan Štern

13. novembra 2012 nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat, tast, dedek, pradedek Ivan Štern, upokojeni dimnikarski direktor, stanujoč v Slovenj Gradcu, Kopaljška ulica 18.

Vsem, ki ste nam ob boleči izgubi stali ob strani in ste nam namenili iskrene besede sožalja, darovali sveče in cvetje, se zahvalujemo. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala.

Naše zahvale so namenjene tudi predstojniku ITI-ja dr. Tretjaku in njegovemu timu v Splošni bolnišnici Slovenj Gradec. Hvala Gasilskemu društvu Slovenj Gradec za organizacijo pogreba. Še posebej hvala govornikoma gospe Nataliji Križaj in gospodu Tonetu Kotniku za izrečene poslovilne besede. Hvala tudi pevcem in skupini Tomos bend.

Žalujoči: žena Inge in sinova Ivi in Franci z družinama

V spomin

France Blatnik

19. januarja je minilo leto dni, kar se je ustavilo tvoje plemenito in dobro srce. Čeprav se ne sliši več tvoj glas, se vendar se povsod vidijo sledovi tvojih pridnih in skrbnih rok. Ni te v hiši, nič več se tvoj glas ne sliši, pa vendar si v naših mislih še tako živ. Zato pa te obiskujemo tam, kjer šopek rož ti cveti in sveča ti v spomin gori.

Hvala vsem, ki ga imate v lepem spominu!

Žena Mojca in hčerka Eva z družino

Spomin

Franc Nabernik

Žareče razkošje barv čudovite jeseni je 25. oktobra krasilo polja in gozdove okoliških kmetij, ko smo se na pokopališču pri farni cerkvi sv. Primoža na Pohorju poslavljali od gospodarja Mrakičeve domačije Franca Nabernika. Kot da se temu slovesu pridružuje tudi narava, ki ji je pokojni Franc posvetil vse svoje življenje.

Rodil se je 25. novembra 1938 pri Skravniku v številni najemniški družini. Takoj po končani drugi svetovni vojni je v času največjega pomanjkanja nepričakovano umrl oče in zapustil ženo z osmimi otroki. Francu je bilo takrat osem let. Namesto brezskrbnega otroštva so morali otroci poprijeti za vsa kmečka dela in skrbeti za preživetje.

Toda delo Skravnikovih otrok ni strlo. Samo utrdilo jih je in povečalo njihovo upornost, sposobnost kljubovati vsem težavam, ki jih prinaša življenje. Franc se je še posebej zaljubil v kmečko delo in kmetijo. Ko so bratje in sestre odšli vsak svoji usodi naproti, je on ostal zvest domačiji.

Kmalu si je pri sosedu našel svojo bodočo ženo Ivanko, s katero sta našla skupni življenjski cilj – ostati skupaj na domači zemlji in si na kmetiji ustvariti svojo družino. Leta 1968 sta se poročila in Franc se je preselil k Mrakiču. Postal je kmet z dušo in srcem. Zmogel je delo na obeh kmetijah, ki pa je bilo zaradi težavnih terenov vse prej kot lahko.

Iz teh časov se ga spominimo kot skrbnega in iznajdljivega gospodarja, ki smo ga večkrat srečali s parom lepih konj. Poleg kmečkih opravil si je znal poiskati še dodatni zaslužek s *furo* in žganjem oglja. Tako je kljub skromnim razmeram s pomočjo žene Ivanke in štirih otrok zgradil novo hišo in hlev in domačijo opremil s stroji, ki so kmetiji omogočili obstoj v novih časih.

Franc bi kmalu dopolnil 74 let. V času zimskega počitka bi se lahko veselil v krogu svojih najdražjih, predvsem ob svojih šestih vnukih, ki so ga imeli vsi zelo radi. Toda ta zima je prinesla počitek tudi njemu. Domači,

sorodniki in znanci se bodo z lepimi spomini ustavili pri njegovem grobu in ob goreči svečki razmišljali o lepih trenutkih, ki so jih preživeli skupaj.

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka, brata in strica se domači iskreno zahvaljujejo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem in znancem, ki so jim v teh težkih trenutkih stali ob strani. Hvala za izrečeno sožalje, za darovano cvetje in sveče, za svete maše, ter za pomoč vsem, ki so jo izkazali v teh težkih trenutkih. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

F. N.

Kako naj ti povrnem, zemlja,
za milost, ki mi jo daješ:
za mavrično iskro sonca v kaplji rose,
za vonj pokošenih travnikov,
za žarenje zrelega ruja
po samotnih gmajnah,
za srebro zimskih noči?
Kako, neustavljivi zagon življenja,
za slast rasti in padcev, iskanja in zmote,
celo za strah pred ničem?
Kako naj ti vrnem, zemlja,
za neizrekljivi občutek,
da sem?
Da sem v sredici kamna, v listu na drevesu,
odsvit zvezde, dih v dihu veselja?
Iščem besede zahvale,
preproste, vse obsegajoče,
ki jih razumejo trave in živali,
iščem besedo,
kakrašno položiti v usta samo smrt.

Ivan Minatti

Marija Roženičnik

Pričela so se mrzla jutra, dolge, včasih težke noči. Sončni žarek ali deževno jutro nas vseeno razveseli, saj je vsako jutro dobro jutro, če ga zaživimo. Ko z očmi objamemo

svet, hribe, travnike, domačijo, dom. Ko z ljubeznijo pobožamo roso ali sneg, ki ga mrzel veter prinese z Uršlje gore. Žal pa ni vedno tako. Mnogokrat se nedokončana noč prelje v temen dan in zadnjič objamemo ta svet v svetlem siju lepote, ki pa je že izginil v preteklost.

Marija Roženičnik, rojena Klavž, je zadihala jesenski zrak 3. oktobra 1925 v Jazbini, na Hobrovi kmetiji kot drugi otrok izmed sedmih mami Angeli in očetu Francu. Otroška in mladostna leta je preživela na domačiji in tako spoznala in prehodila vse steze in potke okoli Uršlje gore, Jazbine in Javorja. Osnovno šolo je obiskovala v Javorju. V življenju ji ni bilo nikoli nič podarjeno, a se je znala vedno prav prebijati skozenj. Kot vse tedanje letnike je Marijino otroštvo in mladost zaznamovala druga svetovna vojna. Hobrova domačija, kjer je bila kurirska javka, je od vsega začetka sodelovala z NOG. Oskrbovali so terenske aktiviste in partizane s hrano in drugimi najnujnejšimi stvarmi. Zaradi sodelovanja s partizani so nacisti očeta Franca leta 1944 odgnali v koncentracijsko taborišče, od koder se ni vrnil. To je zaznamovalo celo družino.

Po končani vojni je Marija skupaj z obolelo mamo prevzela vodenje domačije. 1953. leta se je poročila z Jožefom Roženičnikom, zvezo je osrečilo rojstvo dveh *dečev* in dveh *pobov*. Dela na domačiji nikoli ni zmanjkalo. Z možem sta se zagrizla v delo, da sta omogočila razvoj svojih otrok in tudi kmetije. Pokojna Marija je bila vedno bistrih in naprednih misli in trdega, včasih trmastega značaja. Na svoji poti je vedno vztrajala.

Njen zakon z Jožefom je trajal velikih 59 let. Bila sta ponosna na svoj rod, otroke, vnuke in pravnuke. Naučila sta jih ljubiti svojo domovino. Predlani novembra smo se poslovili od Jožefa, v začetku lanskega leta pa so se za Marijo začele hujše zdravstvene težave, ki jih je lajšala z obiski zdravnikov. Telo je vedno bolj pešalo, volja pa je bila kljub temu še jeklena. Bolezen pa je na koncu požela. 17. oktobra je draga pokojna odšla v bolnišnico Slovenj Gradec, 6. novembra 2012 v poznih jutranjih urah pa je v miru zaspala. Najbližji se zahvaljujejo zdravstvenemu osebju internega E oddelka SB Slovenj Gradec.

Gvido Jančar

O Naši Gori

"Ka ž marš narêdit, če se ketna vtrga?"

Dr. Ivan Lah

Foto: Vančy

Ta naslov je sposojen iz zanimivega opisa plazu pod Šmohorico leta 2007, ko se mlada alpinistična tečajnica tik pred zdajci v stiski še vpraša: "Ka ž morš nardit, če te zajame plaz?"

Naša zgodba pa se nanaša na dogodek pred več kot 300 leti, ko so na Goro vlačili zvonove za cerkev sv. Uršule. Z rimskimi števkami bi letnico ulitja zvana zapisali MDCCV. Ker pa je letnica ulita v zvon znotraj napisa na njem 'HOSTEM CRVCE DETERREO', kar bi pomenilo nekako 'sovraga s križem strahuj', se vrednosti rimskih števk seštevajo kot $M+C+V+C+D=1705$.

O teh dogodkih se je že pisalo in pripovedovalo marsikaj. Franc Sušnik je v pripoved vključil celo šegavo opazko Prežihovega Gustlna, češ da so zvon vlekli navzgor trije pari volov, še štirinajst parov volov pa je vleklo mošt za žejne vozarje.

Bliže resnici bo najbrž pripoved iz ustnega izročila Jerice, rojene pri Lorencnu pod Goro, z deklinškim priimkom Šisernik. Domačija kmeta Šisernika je od cerkve na Gori po zraku oddaljena le kakih 800 metrov, Lorencnova pa 1000 metrov. Ti dve domačiji sta najvišji in najbližji vrhu Gore. Tudi cerkev naj bi stala – po pripovedi – na stičišču treh lastnikov Šisernika, Lorencna in Lavtarja, katerih trakovi zemljiške lastnine so takrat segali do vrha.

K pristni pripovedi je prispeval tudi Franc Knez, Bučev Franc iz Libelič, ki je kot Skobirjev sin v Zgornjem Razborju s konji še vozil potrebščine za staro gostilno – Skobirjevo uto na Gori. Danes je od te ute ostalo le še nekaj kamnov na kamnu. A mati pisca teh vrstic je v mladih letih kot pomočnica gospodinjke Skobirice – svoje starejše sestre – v tej uti še pomagala streči romarjem. Obe sta bili rojeni pri Lorencnu z deklinškim priimkom Šisernik.

Z vleko zvonov je bilo torej nekako takole:

Tri tone težak bakren zvon so ulili v Ljubljani, ga tam naložili na voz in brez

pretovarjanja privlekli pod vrh Gore. Pretovarjanje takrat ne bi bilo smiselno, saj železnice še ni bilo, dvigal za pretovarjanje tolikšne teže pa tudi ne. Gorske *gare* niso prišle v poštev, saj bi se na volovski jarem naslonila prevelika teža, pa tudi *guncal* bi se težak tovor na enoosnih *garah* naprej in nazaj po tistih kamnitih strminah. Gorski kmetje so vedeli, da so v tisti kamniti odročnosti za težke tovore volji pripravnejši od konjev. Imeli so že poprej nekaj izkušenj z zvonovi, saj so tja gor pred tem vlekli že štiri manjše; tri kmalu po letu 1684 (po pisanju Franca Sušnika sta bila dva od teh kasneje v požaru uničena) in še enega po letu 1705. Tokratna vleka najtežjega 3-tonskega zvana je bila torej peta po vrsti.

V oje voza so vpregli trenutno najmočnejša Šisernikova vola – dorasla junca – Saurija in Maurija, ki se ju je kasneje v bajkah prijelo ime Suri in Muri. Gre za isti imeni, le govorica plešivskih domačinov je malce raztegnjena, saj besedo voda izgovarjajo kot *vada*, Suri ali Sori pa kot Sauri.

Za težaško vozarjenje po tistih bregovih so imele velike domačije takrat tudi po dva, tri pare volov. Pred ta par močnih šiserskih juncev so vpregli še dva para volov, ki so vlekli z verigo, privezano spredaj za oje voza. Na nekaterih mestih kolovoza je znala biti vleka zelo kritična. Eno so bile ostre *ride*, ki jih nekdanji vozar (furman), nekoč Skobirjev, danes Bučev Franc, še dobro pomni. Te *ride* so dandanes samo še

delno vidne, oziroma so ponekod del pešpoti, saj gre današnja avtomobilska cesta povsem drugod.

V ostri *ridi* ni pomagala dolga vprega treh parov volov, ker pač ne bi vlekli vsi v isto smer. Tam je moral tovor nekaj metrov povleči samo tisti prvi, v oje vpreženi par. Izkušeni kmetje pa so z vrvmi in verigami, privezanimi za voz in zvon, tovor z vseh strani stalno varovali, na *ridi* pa v pomoč volom tudi krepko pomagali vleči.

Na enem mestu je bil kolovoz še posebej strm. Vsi trije pari volov so tam skupaj z možmi močno vlekli in prav tam se je med prvim in drugim parom *vtrgala ketna*. Dva para volov sta bila s tem odtrgana od vleke. Šisernikove, v oje vprežene junce je teža tovara pritisnila nazaj in navzdol tako, da jih je s prednjimi nogami vrglo na kolena. Prisotni kmetje, izkušene in utrjene gorske grče, so kajpak hitro pomagali. Tedaj je prepozno spraševati se *ka ž marš narêdit, če se ketna vtrga*. Ni se zgodilo tisto, kar se je v daljnem moskovskem Kremlju, ko se jim je pri vleki zvana v zvonik *vtrgala ketna* in je zvon zgrmel nazaj na tla. Tisti zvon, največji na svetu, nikdar ni zvonil; počen še dandanes osramočen ždi tam ob zidu kremeljskega zvonika.

Čeprav se je tudi plešivskim *pavrom* pri vleki zvana *vtrgala ketna*, so ga naposled privlekli do vrha in nepoškodovanega obesili v tedaj novi zvonik, od koder se oglašča po širni okolici.

O dogodku pa so se brž razpletle domače govorice, češ Šisernikovi junci so v težkem trenutku padli na kolena in prosili za pomoč sv. Uršulo in Boga, kar je pomagalo, da je bil zvon rešen.

Konec dober, vse dobro. Gorskim vozarjem torej ne gre zameriti, če so se na koncu izdatno odžejali z moštom. Kot je baje znal povedati Prežihov Gustl, je bilo mošta dovolj, če so ga tja gor res vlekli s štirinajstimi pari volov. Bolje tako kot v moskovskem Kremlju, kjer so najbrž pili vodko in jim je zvon zgrmel na tla ter se razpočil. A plešivška voda ni vodka, saj krepi telo. Lorencnova Micka, Marija Šisernik, poročena k Skobirju z moževim priimkom Knez, kasneje z družino preseljena z Zgornjega Razborja k Buču v Libeličah, si je na smrtni postelji zaželela še zadnji kozarec bistre vode z Lorencnovega studentca ...

Tak so mati prajli – najbrž je blizu resnice.

Menedžerka in finančni načrt

Milena J. Cigler

Foto: Marta Krejan

Mateja je privihrala že navsezgodaj zjutraj, da sva z Martino še obe zaspani gledali vanjo, češ kaj se je zgodilo takega. "Da vama je jasno, dragi sosedi!" je samozavestno začela. "Kaj pa?" sva obe planili. "Ta vajin Hrček, d.o. o., prinaša premalo denarja!" Matejini finančni presoji zaupava stoddostno, zato sva vzkliknili obe naenkrat: "Kaj pa zdaj?" "Kaj neki, nekaj moramo še pogruntati zraven!"

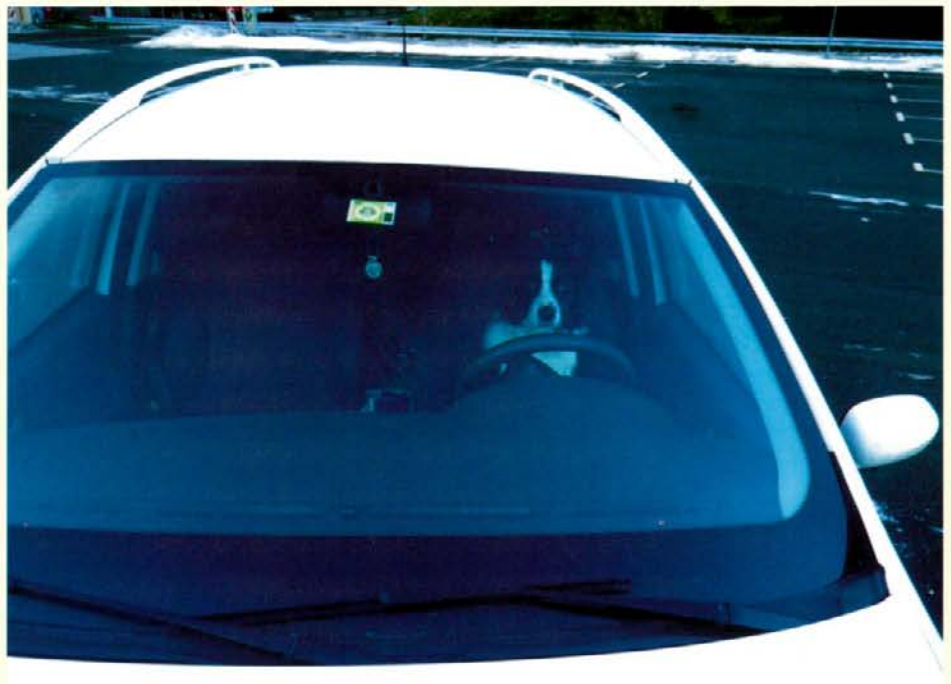
Imeli sva občutek, da se svet podira, vendar je naju kmalu pomirila: "Lahko bi odprli pasjo avtošolo. S tem bi se projekt pocenil, če si bodo psi sami hodili po meso in drugo hrano."

"Kaaaaj?" smo planile vse tri – Dunja se je namreč medtem že skobacala iz postelje – in vprašanja so kar deževala, da je Mateja komaj utegnila odgovarjati. "Torej: v Avstraliji so ugotovili, da psa lahko naučiš voziti avto, in zdaj cela Evropa tekmuje, kdo bo prvi. To bomo naredile tudi me pri Hrčku, d. o. o. Sneg ni večer, kdo bo potem vozil odpadke za predelavo, ko bodo sanke odveč?!"

"En problem je, Mateja," je zaskrbelo Martino. "Roni ne gre v našega clia, je prevelik!" "Bo pa Tačka vozila, Dunja bo pa za inštruktorico, ker je natančna." "Ne, Dunje jaz ne pustim!" se je oglasila Martina. "Dobro, bomo pa nabavili profesionalnega inštruktorja!" se je strinjala Mateja. "Tačka je pa preveč vihrava!" je oporekala Dunja, ki je na vsak način želela, da bi bil Roni za volanom. "Navzdol bo že šlo, nazaj bo pa peljal inštruktor, če bo preživel!" se je pošalila Mateja in pri tem je ostalo.

"Mateja, vseeno najbrž ne bo dovolj prihodka," sva podvomili z Martino. "Če se bo pasja avtošola obnesla, potem ne bo ostalo pri vaših dveh psih! Kapiрата?" "Ne!" "Ljuba preproščina! Dale bomo oglas in ljudje bodo pripeljali svoje pse v našo edinstveno šolo!" "Ja, in potem bo keš ... Končno!"

"To bo kot na bazenu!" se je razvnela Mateja, da ji je kar švigalo iz oči, "Medtem ko otroci plavajo, si starši privoščijo hot dog ali pico! Se vama svita?" "Samo jaz nimam veselja za bife!"

je pohitela Martina. "Kdo pa pravi, da ti? Tudi jaz sem brez službe in najini mami sta upokojenki!"

Dunjo je pa vseeno skrbelo, da bodo prve ure psi (posebno njen Roni) pristajali v kakšnem grmovju, mi pa tega ne bomo vedeli. Mateja nekaj časa študira, potem se spomni: "Naučili jih bomo še osnovnih potez na mobilnem telefonu." "Ali lahko jaz, ali lahko jaz?" je bila navdušena Dunja in seveda smo ji dovolili. Potem smo imeli poskusni dan po štirih urah poligonske vožnje. Roniju smo znižali sedež, pa je vseeno imel glavo čisto pri strehi avta. Inštruktorju smo dali zraven mobilni, če bi bilo treba poklicati, in celo ekspedicijo blagoslovili z žegnano vodo.

Čez dobrih petnajst minut smo zaslišali značilne zvoke – sporočilo. Martina pogleda: "Giht! Tutta, tutta! Lmaltzzzočo ono kaltssrsjo!" Martina je prevedla: "Smreka je omilila trk, vsi živi, avto v redu, inštruktor zlomljeno desno sprednjo okončino, jaz zadnje levo. Pokličite gasilce, ne moremo ven! Roni."

Mateja je z obvladanim glasom poveljevala: "Tega bo zdaj veliko! Ne delajmo panike, gremo sami!" Ko smo pritekli do kraja nezgode, so bili tam že gasilci, policija in televizija. "Zahtevamo odgovorno osebo!" je poskočil komandir gasilcev in tudi policist se je bližal. Nekaj si je zapisoval v beležnico. In ves čas je imel neke pripombe, češ kdo je voznik, da to ni v skladu z ZVCP. Mateja pa je predvidela napeto situacijo in je iz cekarja potegnila

vrtnici in eno pripela šefu gasilcev in eno policistu. "Pomirite se, prihaja nova era! Vse bo še dobro!" In onadva sta kot uročena spremenila ton glasu in dala izjavi za TV, da je na mestu nezgode vse pod kontrolo. "Bile so le terenske vaje," je poudaril šef gasilcev, policist pa je modro prikimal. Matejo sta vzdignila v zrak in vsi so zaploskali. Medtem pa jo je popihal naš pes Roni in še danes ni znano, kam jo je mahnil.

Le televizijec Martina ni mogla prepričati, da bi ji izročili filmski trak s posnetki dogodka. "Gospa! Midva sva šla na vas kupit kilo klobas, da je pes šel ponovno za volan, pa še to je bilo težavno, ker se je preveč nažrl in še nogo je imel zlomljeno. Komaj sva naredila enkrat škljoc, jo je pa pobrisal iz avta. In če ta posnetek slučajno ni v redu, sva brez šihta in še klobase bova sama plačala."

Mateja je bila po drugi strani srečna, da je avto v redu, saj ga je pozabila kasko zavarovati. "Hvala večnemu Bogu, da je avto cel," je pravila. "Rešeni smo pred bankrotom. Naše osnovno sredstvo Hrček, d. o. o., je rešeno!" je ves čas ponavljala.

"A misliš, da se čuti krivega za nezgodo?" naju je zaskrbljeno spraševala Dunja. Zato smo na radio dale oglas: "Roni, vrni se! Ne bo ti treba več šofirati, če ti ni všeč. Čaka te Dunja, čaka te Tačka! Samo pridi, dragi naš kuža!"

Zlatko Škrubej

Za šalo ali zares?

TAKO PAČ JE

Prijatelja modrjeta o našem gospodarstvu pa reče eden: Kar naprej se dogaja, da vodilni zapuščajo potaplajoče ladje.

Drugi jezno doda: Ja z dvignjenimi glavami in polnimi denarnicami.

EDINO, KAR OSTANE

Marko vpraša prijatelja: Ali veš, kaj ostane od vladnih obiskov po Sloveniji?

- Kaj?

- Samo nasmeh.

OJOJ

Jure razlaga prijatelju: Naša vlada pospešeno pripravlja reformo trga dela.

- Ojoj! Zastoka prijatelj.

- Kaj ojoj?

- Trg ja pa čedalje bolj prazen.

BREZ OVINKOV

Kmeta se pogovarjata, pa vpraša eden: Katera domača žival na kmetiji ti je najbolj všeč?

- Konj.

- Zakaj?

- Ker je bolj odkrit in bolj pošten kot mi ljudje.

- Hm, ne razumem te. Pojasni.

- Tisti ki je vrgel Boruta Pahorja iz sedla, se nič ni prej hvalil, nič grozil, le naredil je, kar je nameraval ...

NENORMALNO

Zdravnik na zdravniškem pregledu okrega pijančka: Slišal sem, da ste izredno nenormalni, ko se napijete! Zakaj to počnete?

Pijanček odvrne: Ker ni normalno, da trezen preživljaš, kar vlada počne z nami.

SE ŽE VE

Upokojenca se pogovarjata, pa reče eden: Jaz že danes vem, kakšne pokojnine bodo v prihodnosti.

- Kakšne?

- Nikakršne!

KRUTI ČASI

Mož bere časopis in reče ženi: V vedno bolj v krute čase prihajamo.

- Res? Kaj pa piše v časopisu?

- Tisto, česar naše banke niso same zapravile, bodo odnesli roparji.

PRIZNANJE

Lizika vpraša prijateljico: Kako si kaj zadovoljna z delom naše vlade?

Prijateljica odkrito odvrne: Če pomislim, kdo nam vlada, so uspehi veličastni.

Utrinki šolskih dni

Zlatko Škrubej

Veliko jih je, ki se še spominjajo, kako sem bil živahen in kakšne neumnosti sem počenjal v osnovni šoli v Šmartnem.

Še posebej učiteljice in učitelji, ki so me učili, kar nekaj pa jih žal ni več med nami.

Najraje sem se pošalil s tistimi, ki so šalo razumeli, niso bili strogi in niso za vsako malenkost delili klofut. Tedaj so bile namreč še dovoljene. In tako me je učiteljica enkrat vprašala: "Ali si v svojem življenju že naredil kaj pomembnega?"

"Sem," sem odvrnil.

"Kaj pa?" jo je zanimalo.

"Svojemu nečaku sem rešil življenje."

"Kako si mu rešil življenje?" me je še bolj debelo pogledala.

"Sestri sem skril kontracepcijske tablete," sem odvrnil.

Zamahnila je z roko in mi ukazala, naj sedem.

Spomnim se tudi učitelja biologije, ki pa ni vedel, kaj so to šale, pa tudi bolj počasnega razmišljanja je bil. Poklical me je pred tablo in me vprašal: "Približno koliko kosti imaš v telesu?"

"Kosti?" sem vprašal.

"Da!" je jezno ponovil.

"Okoli 1000," sem odvrnil.

"Kako?! Jaz sem včeraj razlagal, da jih ima človek okoli 260!"

"Vem, vem, ampak jaz sem danes zjutraj za zajtrk jedel sardine," sem se izgovoril.

"Osel bi ti rekel, če ne bi že bil!" je siknil vame in me nagnal v klop.

Tudi k verouku smo hodili in prav veselo se je bilo pošaliti z gospodom župnikom, ker ni smel biti pretirano hud, pa tudi klofut ni smel deliti. Enkrat smo se menili o porokah, pa me je vprašal: "Zlatko, ali se ti zdi prav, da ženska že pred poroko svojemu izvoljencu pokaže in razkaže lepoto in skrivnosti svojega telesa?"

"Mislim, da je prav," sem odvrnil.

Župnik je malo zardel in me ponovno vprašal: "Ali ni to že po Svetem pismu samo na poročno noč?"

"Je, ampak lahko pride tudi do velikih razočaranj," sem se pošalil.

"Sedi in da te ves teden niti slišal nisem!" je jezno odvrnil, pa čeprav sem imel popolnoma prav.

Takšnih in drugačnih spominov na podobne dogodivščine je seveda še več, pa morda kdaj drugič spet o njih.

Upi vseh nas

*Novo leto, kaj nam boš prineslo?
Naj bo več dobrote kot gorja!
Kam razvoj svetovni boš zaneslo?
Ko bi nas le revščina obšla.*

*Sušne kraje vse nerodovitne,
naj v žitnice se spremene,
z žitom naj vse bodo rodovitne,
kraje lačne enkrat naj krase.*

*Tam, kjer zdaj so solze, naj veselje
gospodar bo enkrat za vselej,
vse orožje čas v prah naj zmelje
in dobrota naj pozna ne mej.*

*A vsi vemo, kam prihodnost vodi,
želje izrečene so kot prah,
prah, ki v nepovrat v zrak zabrodi,
pred resnico pa ostane strah.*

Zlatko Škrubej

Žalostna resnica

*Življenje naše nič več vredno ni,
o njem že dolgo več ne odločamo sami,
odločajo pa tisti gori nad nami,
bogovi niso, a se jim to zdi.*

*Pri nas, kot vemo, lačnih je preveč,
za pridne roke ni več dosti dela,
na krožnikih je iz dneva v dan manj jela,
praznih želodcev iz dneva v dan je več.*

*Prihodnost naša vse bolj temna je,
prepametni rešujejo vso krizo,
ustvarjajo povsod le prazno mizo,
pomrli bomo prej kot upanje.*

*Z grenkobo v srcu pišem pesem to,
ker vem, da složnosti nam primanjkuje,
časa za boljši jutri nam zmanjkuje,
kruti zob časa nas pospravil bo.*

Zlatko Škrubej

Kako smo zaključili leto

Bernarda Dretnik, samostojna premoženjska svetovalka

Leto je naokoli in po navadi konec leta pogledamo dosežene rezultate in si postavimo nove cilje ali pričakovanja. To velja tudi glede investicijskih vlaganj, ki jih trenutna finančna situacija od nas enostavno zahteva, če ne želimo izgubljati na kupni moči ustvarjenega premoženja. Ob zavidljivi likvidnosti sta za ohranjanje kupne moči zelo primerni plemeniti kovini zlato in srebro. Glede donosnosti so investitorji v lanskem letu, ob primerjavi rezultatov glede na pretekla leta ter glede na poglobljanje svetovne finančne in gospodarske krize, sicer pričakovali precej več. Menim, da bi morali biti zadovoljni tudi z doseženim. Donosnost zlata v lanskem letu je bila v primerjavi z evro valuto 4,9-odstotna; na nekaterih bankah jo lahko dobite le ob vezavi denarne valute za obdobje petih let. To pa ni edina prednost naložbe v fizično zlato pred depozitom. Tu so še večja likvidnost zaradi nevezanih sredstev, "zavarovanje" pred razvrednotenjem papirnate valute, "zavarovanje" pred morebitno spremembo depozita v državne obveznice, višina donosa ni omejena navzgor tako kot pri depozitu, od dobička se ne plača davka tako kot pri obrestih, ki so višje od 1000 evrov.

Torej, če gledamo na zlato kot na zaščito do sedaj ustvarjenega premoženja, je tudi v lanskem letu dobro opravilo svojo nalogo. Združeni narodi so v svojem najnovejšem poročilu (World Economic Situation and Prospects 2013) zapisali, da naj bi svetovno gospodarstvo v letošnjem letu poraslo za 2,4 odstotka, v naslednjem letu pa za 3,2 odstotka. Na prvi pogled zadovoljivo, a kaj ko ta podatka občutno znižujeta njihovo napoved izpred vsega pol leta! Poročilo poleg tega poudarja, da je Evropa ujeta v začarani krog visoke brezposelnosti, krhkosti finančnega sektorja, povečanih državnih tveganj, fiskalne strogosti in nizke rasti. Več evropskih gospodarstev in evro območje kot celota so že v recesiji. V območju evra se je v lanskem letu brezposelnost še povečala na rekordnih skoraj 12 odstotkov. Tudi ameriško gospodarstvo se je v letu 2012 močno upočasnilo, njegova pričakovana rast v letu 2013 pa bo ostala skromna, okoli 1,7 odstotka. Podatki za Evropo kažejo še precej slabšo sliko. V Nemčiji se je gospodarska rast močno upočasnila, medtem ko gospodarstvo Francije stagnira. Rast gospodarstva v evro območju naj bi bila tako v letošnjem letu le 0,3 odstotka, v naslednjem letu pa 1,4 odstotka.

Tveganje za uresničitev precej slabšega scenarija tako še vedno ostaja zelo visoko! Ne gre torej zanemariti dejstva, da v obstoječem finančnem sistemu, ki ne temelji na realni vrednosti, lahko vlade kadarkoli razvrednotijo valute in s tem prepolovijo vaše premoženje čez noč. Zato ne pozabite, da bomo v krizi izgubili vsi in da bo zmagovalec krize tisti, ki bo izgubil najmanj. S plemenitimi kovinami v portfelju imate realne možnosti, da postanete zmagovalec finančne krize, ki se še ni dobro razplamtela. Najhuje je še pred nami...

"Med vsemi nesrečami, ki so povzročile propad celih držav, so najvidnejše štiri: notranja nesloga, velika smrtnost, nerodovitnost tal in padec vrednosti kovanca." (Kopernik, okoli leta 1500)

Rubrika Leto je naokoli odslej plačljiva

Krizne razmere so se dotaknile tudi našega Viharnika. Da bi se izognili večjim spremembam v smislu omejitve strani ali slabše kakovosti revije, je uredniški odbor sklenil, da bo z letom 2013 plačljiva tudi rubrika Leto je naokoli, torej prispevki o obletnicah in praznovanjih raznih jubilejev. Cena za besedilo z 2000 znaki brez presledkov, kar je približno dve tretjini strani (A4), s fotografijo je 30 evrov.

Hvala za razumevanje!

Uredništvo Viharnika

Sedma licitacija vrednejših sortimentov lesa v polnem teku

Jože Urbančič

Letos smo organizatorji 7. dražbe lesa
možnost za dovoz hlodovine premaknili
že v konec decembra, vendar se je

izkazalo, da je bila večina hlodovine
pripeljana na mesto prizorišča šele ob
koncu roka, to je 11. januarja. Sprejem
zadnjih hlodov je bilo treba podaljšati za
dan ali dva in nato pohiteti z izdelavo
katalogov za kupce. Naša želja je, da
imajo kupci na voljo vsaj dva konca
tedna za ogled in dajanje ponudb za
nakup. **Predviden dan odpiranja
ponudb kupcev ostaja 29. januar ob
10 uri.** Javno odpiranje ponudb bo
določilo tiste kupce, ki so ponudili
najvišjo ceno za posamezne hlode.
Ponovno bo treba pohiteti z izdelavo

novih katalogov z doseženo najvišjo
ceno, ki bodo predstavljeni ob **dnevu
odprtih vrat 7. februarja.** Letos bo dan
odprtih vrat popestren še s **sejmom,**
na katerem se bodo predstavili različni
ponudniki s področja gozdarstva in
lesarstva. Vsi zainteresirani ste
prisrčno vabljeni na to našo zaključno
prireditev z ogledom hlodovine in
tudi živahnim sejemske dogajanjem.

Vljudno vabljeni!

 PANTHEON FA
FarmAccounting

PANTHEON Farm Accounting

Dobro izbran in dobro oskrbovan informacijski sistem nam da
konec leta odlično žetev.

Programska rešitev, ki bo pripomogla k lažjemu in
preglednejšemu vodenju knjigovodstva ter ostalih potrebnih
evidenc na kmetiji.

darja.merkac@siol.net

041 450 080

www.datafab.si/fa

Razvojni Center
 Koroškega
GOspodarstva

GLI d.o.o.

Gozdno lesni inženiring